

YÖNETENLERİN KORKULU DÜŞÜ KİTAP

Alman edebiyatından dilimize yaptığı çevirilerle tanınan ödüllü Çevirmen-Yazar Ahmet Arpad yazılarıyla *Aydınlık Avrupa*'da.

İlk yazısı sayfa 2'de

SEÇİM KAZANDIRAN AJANSLAR

AVRUPA'NIN en önemli seçimi 6-9 Haziran'da yapılacak. Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerin vatandaşları Avrupa Parlamentosu'nun (AP) yeni aritmetiğine oy verecek. Almanya 96 milletvekiliyle en çok sandalyeye sahip olan ülke durumunda. 'En önemli seçim' ifadesini özellikle kullanıyoruz. Öyle ki, bu seçim belki de Avrupa Birliği'nin (AB) geleceğini belirleyecek.

Seçim deyince akla ilk gelenler arasında ajanslar yer alıyor. Bu yazımızı seçime yön veren, etki eden ajanslara ayırdık. "Seçim kazandıran ajanslar" meselesi dikkatle incelenmesi ve üzerinde durulması gereken bir konu...

■ Cengiz Köse'nin yazısı 9'da

GAGAVUZYA'DA NELER OLUYOR?

MOLDOVA hükümetinin Gagavuz Yeri Özerk Bölgesi Yönetimi üzerindeki baskılarını artırmasıyla birlikte bölgedeki kriz uluslararası yankılar uyandırmaya başladı. Transdinyesterdeki yakın zamanlı gelişmelerle bir arada düşünüldüğünde konunun önemi daha iyi görülebilir. Nitekim ABD ve Rusya'nın

konuya yaklaşımı bunu doğrular nitelikte. Önümüzdeki süreç Gagavuz yönetiminin kararlılığı, Batı'nın cüretkarlığı ve Moldova hükümetinin "büyük Avrupa ailesi" uğruna feda edebileceklerinin artmasıyla silahlı çatışmalara evrilebilecek gibi duruyor.

■ Gökalp Erbaş'ın yazısı 10'da

EMEK-NAMUS - VATAN

Aydınlık

AVRUPA

155.000 OKURA ULAŞIYORUZ

SAYI: 164

26 Mayıs 2024 PAZAR

YENİ KALEDONYA 40 YILLIK SESSİZLİĞİNİ BOZDU

MACRON'DAN 'OPERASYON' TEHDİDİ

FRANSA'NIN deniz aşırı sömürgelerinden Yeni Kaledonya'da, isyan bastıramayınca, Cumhurbaşkanı Macron, İçişleri, Savunma ve Deniz aşırı ülkeler bakanlarını da yanına alarak soluğu başkent Nouméa'da aldı. Sömürge şefi Macron, "Yeni büyük operasyonlar başlayacak" tehdidinde bulundu. Kısa süre içinde 3 bin iç güvenlik gücünün göreve başlayacağını duyurdu. Olayların fitili Fransız Ulusal Meclis'in, seçim sistemini yeniden düzenleyen anayasa değişikliğini kabul etmesiyle başlamıştı.

YERLİ KANAK HALKININ MÜCADELESİ

ADANIN demografik yapısını değiştirme süreci 150 yıl önce başladı. 3 bin yıldır bu topraklarda yaşayan, yerli Kanak halkının azınlık durumuna düşmesi sağlandı. Amerika'nın keşfiyle Kızılderili yerlilere yapılanların aynı Fransızlar tarafından Kanak'lara yapılmıştır.

Kanaklar'ın tarihinde birçok isyanlar var. Son isyanlardan birisi 1980'lerde yaşandı. 1984-1988 yılları arasında bugün yaşananlardan daha büyük boyutta isyanlar oldu. Fransa bu isyanları kanlı bir şekilde bastırdı. ■ Ali Rıza Taşdelen'in yazısı 8'de

PASİFİK'TE STRATEJİK BİR ÜS

YENİ Kaledonya, Cumhurbaşkanı Macron'un Pasifikteki Fransız etkisini artırma planının merkezinde yer alıyor. Macron, 2018'den bu yana Fransa'yı Çin ile ABD arasında giderek gerginleşen rekabette bir alternatif olarak sunmaya çalışıyor. Yeni Kaledonya'nın bölgede

büyük güç oyununun ve küresel güç dengesinin yeniden şekillenmesinin merkezinde yer alıyor. Fransa açısından Yeni Kaledonya'yı önemli kılan en önemli nedenlerden birisi de dünya nikel rezervlerinin yüzde 25 ila 30'unun burada olması.

Azerbaycan Milletvekili Mushvig Jafarov: Fransa Yeni Kaledonya'da soykırım yapmak istiyor

Sun Yat-sen, Penang Adası ve 1911 Çin Devrimi

KUALA LUMPUR'DA üç gece kaldıktan sonra ertesi sabah Kuala Lumpur tren istasyonundan ülkenin kuzeybatısında bulunan Penang adasına gitmek için Butterworth trenine bindim. Trenden Malezya'nın yemyeşil doğasını izlemek çok keyif vericiydi. Öğleden sonra Penang adasının Georgetown şehrine vardım. 1786'dan 1957'ye kadar İngiliz sömürgesi olan Penang'da çok fazla tarihi yapı ve müze vardı ama ben ilk önce Sun Yat-sen Müzesi'ni görmek istiyordum.

■ Emre Şenbabaoğlu'nun yazısı 6'da

EGE BÖLGESİ'NİN lezzetleri iştahları kabarttı

TÜRK Mutfağı Haftası kapsamında Avrupa'nın birçok kentinde çeşitli etkinlikler düzenlendi. Bu yıl "Ege'ye özgü" lezzetler tanıtıldı. Etkinlikler büyükelçi, diplomat, devlet yetkilisinin yanı sıra çok sayıda Türk ve yabancı ziyaretçi bir araya getirdi. İzmir köfte, vişneli yaprak sarma, enginar dolması, fava, zeytinli taze fasulye, kalburabastı masaları süsledi. Ege Bölgesi'nin tatları görücüye çıktı. ■ Sayfa 3'te

Moda diyetler sağlığınıza edebilir

YAZ aylarında alınan kilolardan kurtulmak isteyen pek çok kişi çok diyetler ile zayıflamaya çalışıyor. Ancak yanlış uygulanan diyetler sağlığı tehdit ediyor. *Aydınlık Avrupa*'nın sorularını yanıtlayan Beslenme ve Diyet Uzmanı Mısra Aydın moda diyetler, özellikle de detoks konusunda uyarıyor. Yanlış uygulanan diyetlerin sağlık sorunlarına yol açtığını belirten Aydın, "Tek tip besinlere ağırlık vermek yerine dengeli beslenin. Özellikle renk renk sebze ve meyveler çok önemli" dedi.

■ Meral Akkaya'nın haberi 5'te

Mısra Aydın

Putin, Belousov'u neden savunma bakanı yaptı?

14 Mayıs'ta Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Vladimir Putin, daha önce Başbakan Birinci Yardımcısı olarak görev yapan Andrei Belousov'u Savunma Bakanı olarak atadı. Birçokları için bu beklenmedik bir atamayı, bazıları Sergei Shoigu'nun yeniden atanmasını bekliyordu, diğerleri ise askeri çevrelerden bir kişinin yeni bakan olacağına dair iddialarda bulunuyordu. Ancak Andrei Belousov sivil bir bakan, eğitilmiş bir ekonomist ve tüm kariyerini özellikle ekonomik konularla ilgilenecek geçirdi.

■ Uwidata'nın yazısı 7'de

Rusya'dan Batı bankalarına yaptırım

RUSYA Ukrayna'ya başlattığı operasyondan bu yana Batılı kredi kuruluşlarına karşı en büyük adımlardan birini attı. St. Petersburg kentindeki bir mahkeme üç Batılı bankaya (UniCredit, Deutsche Bank ve Commerzbank) ait 700 milyon avro üzerinde varlığı dondurdu. Ruslar, karşı tarafın yükümlülüklerine uymamasına dikkat çekti. ■ Sayfa 4'te

Hollanda yine 'koalisyon hükümeti' yolunda

6 AY önce yapılan seçimlerden birinci parti çıkan Özgürlük Partisi (PVV) lideri Geert Wilders 'sağ koalisyon hükümeti' kurulmasında anlaşıklarını duyurdu. Koalisyonu oluşturan partiler ortak basın toplantısı düzenledi. Açıklamada uzlaşılan hususlar, "geçim güvenliği, iltica ve göç ile enerji dönüşümü" gibi 10 ana başlık altında sunuldu.

■ Ahmet Korkmaz'ın haberi 7'te

Vatan Partisi'nden İran Başkonsolosluğu'na taziye ziyareti

VATAN Partisi Frankfurt Temsilciliği İran İslam Cumhuriyeti Başkonsolosluğuna taziye ziyaretinde bulundu. Vatan Partililer taziye defterine şunları yazdı: "İran Devletinin ve Milleti'nin acısını paylaşıyor, başsağlığı diliyoruz. Sayın Reisi bize ABD emperyalizmine ve İsrail siyonizmine karşı Türkiye, İran, Azerbaycan devlet ve milletleri olarak omuz omuza mücadeleli emanet etmiştir." ■ Sayfa 3'te

İNGİLTERE'Yİ SARSAN KAN SKANDALI 30 bin kişiye HIV ve hepatit virüslü kan verildi

Dr. BERNA BRIDGE
19 Mayıs'tan günümüze

Sayfa 2

Dr. Berna
BRIDGE

BUGÜNE, günümüz Türkiye'sine uzanan yol 19 Mayıs 1919'da, Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışıyla başladı. Ancak bu yolun bir öncesi de vardı. Nasıl gelmiştik 19 Mayıs'a ve sonrasında? Son günlerde bir solukta okuduğum, uzun, 526 sayfalık ama çok sürükleyici bir araştırmacı tarih kitabı olan "The Ottoman Endgame", Türkçesi "Osmanlı'da Son Fasil" Abdülhamit'in tahta çıkışıyla başlayıp Lozan Anlaşmasıyla bitiyor.

Batıda yazılmış çoğu kitap Osmanlı'nın son yılları ve Lozan'a uzanan süreci tek taraflı bir açıdan işlerken bu kitap konulan bilimsel bir tutumla eşit ve tarafsız dile getiriyor. Kitap çok uzun ve kapsamlı olduğu için burada ancak kısaca 19 Mayıs'a gelinen yoldaki Sevr ve takip eden yıllardaki Atamızın liderliği, Kurtuluş Savaşı, Lozan Anlaşması bölümlerine kısaca değinebildim.

19 Mayıs'tan günümüze

McMeekin özellikle Atatürk'ün savaşlardaki cesurluğu, Kurtuluş Savaşındaki güçlü liderliği ve Türkiye Cumhuriyeti'ni, anayasasını şekillendiren, vizyoner siyasi kararları ile çok saygı duyduğunu söylüyor ve bir tarihçi olarak ona en çarpıcı gelen özelliğinin Atatürk'ün zaferdeki akılcı ve dengeli tutumu olduğunu belirtiyor. 1922'deki askeri prestijini kullanıp Sultan olmayı istemek yerine anayasal bir Türkiye Cumhuriyeti vizyonunu öne sürmesinin de ayrıca onu çok etkilediğini belirtiyor.

ATATÜRK HAYRANLIKLILIKLA HATIRLANMALI

"Atatürk'ün Türkiye'nin cumhuriyetçi yapısı, kadın haklarındaki öncülüğü (artan kadın cinayetleri ve artan çocuk gelinler gibi konular düşünüldüğü zaman) ve laiklik geleneği konusundaki (cemaatlerin siyaset, eğitim ve toplumun her kesimine girmesi gibi konular düşünüldüğünde) mirasının, yaptıklarının hepsine hayranlık duyuyorum. Bence Atatürk'ün kariyeri ve başarıları dogmatik olmadan, ama içten gelen bir hay-

ranlıkla hatırlanmalı" diyor.

"Suriye, Irak, Filistin gibi bölgelere baktığımda 'Osmanlı'da Son Fasil'da da dediğim gibi, "Osmanlı Veraset Savaşı" (1911-1922) dediğim şey bugüne değin devam ediyor belirli bir ölçüde. Osmanlı İmparatorluğu'nun Arap çoğunluklu vilayetlerinin yerinde birçok ulus devleti oluştu, Osmanlı'ya ayaklanmaları karşılığı onlara İngilizler yardım etti ama hiçbir Türkiye Cumhuriyeti'nin istikrarına ve kalıcılığına ulaşamadı. Balfour Deklarasyonu ile İngiltere açıkça savaşta Rothchild'lardan aldığı para karşılığı Filistin'de onlara bir İsrail devleti sözü verdi. Orta Doğulu insanlar kendi gelecek yollarını çizirken onlara iyilik dile-rim, ama korkarım o yollar kolay olmayacak" diye ekliyor.

BOĞAZLARIMIZIN ÖNEMİ

Daha yeni Penguin ve Basic Book'dan yayımlanan "Stalin'in Savaşı: Yeni Bir İkinci Dünya Savaşı Tarihi" (Stalin's War: A New History of World War II) isimli büyük bir kitap yazmayı bitirdiğini, aslında uzun yıl-

lardan beri ilk defa Birinci Dünya Savaşı yerine İkinci Dünya Savaşıyla ilgili yazdığını belirtiyor. "Osmanlı'da Son Fasil" ve diğer kitapları okuyanlar için bazı temalar tanıdık gelecektir diyor. Örneğin Türkiye'nin ve Boğazların Rus (Sovyet) dış politikası için önemi, özellikle 1939-41 arasında Stalin Hitler ile müttefikken ve Sovyet gücünü, etkisini Doğu Avrupa ve Balkanlara yaymaya

çalışırken. Bütün öyküyü ele vermek istemiyor ama 1940'ta Stalin ve Hitler arasındaki kınlanmanın ve dolayısıyla 1941'de Hitler'in dönüp Sovyetler Birliğine saldırmasının nedeninin Stalin'in Bulgaristan'ı ve Boğazları işgal etme hakkını iddia etmesi olduğunu keşfettiğini söylüyor.

19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramımız kutlu olsun.

Yönetenlerin korkulu düşü kitab

Ahmet
ARPAD

10 Mayıs 1933 Alman tarihine geçen karanlık, utandıran günlerden biridir. O akşam başlayan 'Kitap Yakma' girişimi hemen tüm ülkeye sıçradı. Üç hafta içinde Almanya'da yüz binlerce kitap yok edildi.

Berlin Opera alanında alevler havaya yükseliyor. Büyük ateşin çevresine toplanmış insanlar keyifli. Aralarında öğrencileri ile gelmiş sayısız üniversite profesörü de var. Kucaklar dolusu, çantalar içinde, sırt torbalı, bisiklet sepetlerinde, hatta el arabalarına doldurulmuş yığınla kitap taşıyorlar ateşin yakıldığı alana. Az öteye tezgâh kurmuş seyyar satıcılar kızartılmış sosisler, bira, şekerleme, çikolata satıyor. Ellerinde büyük meşaleler üniformalı kızlar insanların arasında dolaşarak duruyor. Az sonra kamyonlar ateşin yanına yaklaşıyor. Kapaklar açılıyor. Kahverengi gömlekli üniversite gençleri kamyonlardan aldıkları binlerce kitabı ateşe fırlatıyor. Kara suratlı üniformalılar, tasmalarından zor tuttukları kurt köpekleri, olup biteni dikkatle izliyor. "Yüzlerce insan budalaca, hayvani bir çılgınlıkla haykırmaya başladı," diye yazar ilerde Arnold Zweig anılarında.

30 Ocak 1933'te Hitler başbakanlık koltuğuna oturmuştu. Hırsı sınır tanımayan Führer'in ilk işlerinden biri özgürlükçü sola ve düşünürlere karşı saldırıya girişmek olmuştu. Yüz binlerce emekçinin yanı sıra düşünürler, sanatçılar, bilim adamları tutuklandı. Kimileri sınır ötesine kapağı attı, savaş bitene dek yaşamını zorunlu sürgünde geçirdi.

'BUGÜN KİTAP YAKANLAR, YARIN İNSAN YAKAR'

10 Mayıs akşamı başlayan 'Kitap Yakma' girişimi hemen tüm ülkeye sıçradı. Üç hafta içinde Almanya'da yüz binlerce kitap yok edildi. Berlin Opera Alanı'ndan Münih Kral Alanı'na dek. Kitapların yakıldığı kentlerin tümünde üniversite vardı. Kitaplar yanarken sadece Nazi Subayları nutuklar atmıyordu. Profesörler de heyecanlı "Giderek artan Marksist girişimler, yıkım getiren Yahudi ruhu Almanya'yı tehdit etmekte," diye binlerce insana sesleniyordu.

Heine, Marx, Freud, Seghers, Brecht, Zuckmayer, Zweig, Mann ve Remarque'ın havaya uçan eserleri alevlerde yok olurken askeri orkestralar marşlar çalıyor, insanlar hayvanlar örneği uluyordu! Naziler, "Alman düşün dünyasının çöptü," dedikleri bu yazarların sadece Berlin'de 20 bin kitabını ateşe attı. Hitler'in düşünceye baskısı 10 Mayıs 1933 gecesi kitapların yakılması ile doruk noktasına ulaşmıştır. Nazi gençlik örgütleri-

nin 'Kitap Yakma' uygulamasının halka anlatılan gerekçesi, Alman kültürünü yabancı kirlenmelerden arındırmaktı. Kahverengi gömlekler tüm ülkede kütüphaneleri, yayınevlerini bastılar, kitapları kamyonlara doldurup alanlara götürdüler.

Büyük ateşe atılanlar Alman dili kültür ve edebiyatlarını yüzyıllar boyu onurlandırmış edebiyatçılar, düşünür ve sanatçıların eserleriydi. "Bugün kitapların yakıldığı yerde, ileride insanlar da yakılır," diyen evrensel ve insanlı Alman şairi Heinrich Heine ne yazık ki haklı çıktı. Sınır ötesine kaçamayanlar kampları dikenli telleri arkasında yaşama gücünü yitirdiler. Gaz odaları ve fırınlar sonları oldu. Antifaşist ve antimilitarist çağdaş Alman yazarlarının en ünlüsü Erich Maria Remarque "Hayat Kıvılcımı" adlı eserinde o günleri konu eder. 10 Mayıs 1933'te yakılan ateş 1945'e dek sönmedi, toplama kamplarının fırınlarında, bombalanan onlarca kentte yandı durdu.

KÜLTÜR CİNAYETİNE ONAY VEREN AYDINLAR

Kitap yakma, Hitler ve peşinden gidenlerin Alman düşün dünyasında planladığı kayımanın sadece bir parçasıydı. Bu uygulama 10 Mayıs'tan önce başlamıştı. Üniversiteler, müzeler, kütüphaneler, tiyatrolar ve orkestralarda yapılan "temizlik" için 7 Nisan 1933'te memur yönetmeliğinde değişikliğe gidilmişti. Komünistler, sosyalistler ve özellikle de Yahudiler devlet hizmetinden çıkarılacaktı. 10 Mayıs'tan haftalar önce Alman düşün dünyasına zarar veren kişilerin listeleri hazırlanmıştı. Hermann Göring "Bürokrasinin hiçbir maddesi benim uygulamaları engelleyemez," diyordu. "Amacım haklıyım aramak değil. Benim tek görevim kötüyü ortadan kaldırmak, kökünü kazımak. Bunun savaşını yaparken de herhalde polis kurullarından yararlanacak değilim."

Alman aydınlarının bir bölümü olup bitene sesini çıkaramadı. Ancak çoğu düşünür, profesör, aydın, insanlık tarihinde benzeri olmayan bu kültür cinayetine onay verdi. Basın da karşı çıkmadı, hatta birçok köşe yazarı girişimleri onayladı. "Kentlerimizde göğe yükselen alevler, Almanya'nın yeniden uyanışının bir simgesidir," diye yazarlar oldu. Alman ruhuna bile ihanet edildi. Aradan iki yıl geçtikten sonra Hitler yönetimi bir 'yasaklar listesi' yayımladı. Bu listeye göre Naziler tam 524 yazarı 'zararlı' dedikleri toplam 3601 eserinin Almanya'da yayımlanmasını ve okunmasını yasaklıyordu.

KİTAP, KORKUTAN DÜŞ

Kitap, diktatörlerin, baskı yönetimlerinin korkulu düşüdür, örümceksi kafalar için karabasanların en korkuncudur. Çünkü kitap, bütün işkencelerden, zindanlardan, her türlü silahtan daha güçlüdür. İnsanlık tarihinde kitaptan nefret eden, kitabı yasaklayan, yakan çarpık politika önderleri hep görülmüştür. Ancak kalıcılığını ve etkinliğini her zaman korumuştur kitap. O, sağlıklı düşüncüyü toplumlara ulaştırmayı, onlara doğru yolu göstermeyi hep başarmıştır.

Mayıs 1933 kitap kıyımı ve ardından gelen korkunç insan kıyımı hiç unutulmamalıdır. Düşünce özgürlüğüne baskı, uygulandığı ülkenin sınırlarını kolayca aşar, başka toplumlara da sıçrar. Bireye baskı yapan, onu düşüncesinden dolayı zindana atan çıkar çevreleri her zaman ve her ülkede vardır.

SATILIK SIFIR DAİRE HEMEN AL - HEMEN OTUR

FIYAT
99.000 €

SON
3 DAİRE
3 oda 1 salon
120 m²

Antalya Kepez'de Dubleks Daireler

- 3 oda 1 salon
- Açık 2 mutfak
- 2 banyo
- 120 m²
- Otopark karşısında
- Şehir Hastanesi'ne 5 dakika

Telefon ve WhatsApp İletişim: +90 151 1895 8982

Katkılarından dolayı teşekkür ederiz

TÜRK
MUTFAĞI
HAFTASI
KUTLANDIEGE BÖLGESİ'NE ÖZGÜ
LEZZETLER MASALARI SÜSLEDİ

İzmir köfte, vişneli yaprak sarma, enginar dolması, fava, zeytinli taze fasulye, kalburabastı ve daha niceleri masalarda yerini aldı. Türk Mutfağı Haftası kapsamında bu yıl Ege Bölgesi'ne özgü lezzetler tanıtıldı. Avrupa'nın birçok kentinde çeşitli etkinlikler vardı

AYDINLIK AVRUPA

TÜRK kültürünü ve tatlarını tanıtmak amacıyla kutlanan Türk Mutfağı Haftası kapsamında çeşitli etkinlikler düzenlendi. Bu yıl "Ege'ye özgü" lezzetler tanıtıldı. Etkinlikler büyükelçi, diplomat, devlet yetkilisinin yanı sıra çok sayıda Türk ve yabancı ziyaretçi bir araya getirdi. Türkiye'nin Viyana Büyükelçiliğinde, "Türk Mutfağı Haftası" kapsamında düzenlenen etkinlikte, Ege Bölgesi'ne ait geleneksel tatlar davetlilerin beğenilerine sunuldu. Çok sayıda davetlinin katıldığı etkinlikte konuşan Türkiye'nin Viyana Büyükelçisi Ozan Ceyhan, 21-27 Mayıs tarihlerinde Türk Mutfağı Haftası düzenlendiğini belirterek, mutfak ve yemek kültürünün insanları etkilediğini, mutfakın kültürel mirasın en önemli unsurlarından biri olduğunu ifade etti. Ceyhan, Türk mutfakının dünyadaki en zengin mutfaklardan biri olduğunu dile getirerek, bunun yüzyıllara dayanan kültürel birikim ve etkileşimin sonucu oluştuğunu söyledi.

İZMİR KÖFTE, VIŞNELİ
YAPRAK SARMA, LIMONATA
VE KALBURABASTI...

Ceyhan, geçen yılki Türk Mutfağı Haftası etkinliğinde depremin yaşandığı Hatay kentine ait lezzetlerin tanıtıldığını, bu yıl da Ege Bölgesi'ne ait tatların beğenilerine sunulduğunu ifade etti. Ege Bölgesi'nin dünyaca tanınmış zeytin yağı ve taze sebzelerle bilindiğini belirten Ceyhan, bu bölgedeki yemeklerin hem sağlıklı hem de sindirimini kolay olduğunu aktardı. Ceyhan, Ege Bölgesi'nin dünyanı birçok yerinden gelen milyonlarca turist tarafından ziyaret edildiğini, mavi ve yeşilin buluştuğu, eşsiz doğal güzellikleriyle dikkat çektiğini sözlerine ekledi.

Türkiye'nin Viyana Büyükelçiliği ve Viyana Yunus Emre Enstitüsü (YEE) tarafından Türk Mutfağı Haftası kapsamında düzenlenen etkinlikte, Ege Bölgesi'ne ait yemeklerin hazırladığı bir yemek atölyesi düzenlendi. Şef Ömer Faruk Bingöl, Avusturya'nın başkenti Viyana'da görevli farklı ülkelerden diplomat eşleriyle Ege Bölgesi'ne özgü yemekler hazırladı. Atölyede katılımcılar, İzmir köfte, vişneli yaprak sarma, limonata ve kalburabastı tatlısı yapmayı öğrendi.

7 BÖLGE 7 MUTFAK

Macaristan'da Türk Büyükelçiliğinin eş güdümlüde "2024 Türk-Macar Kültürü Yılı" kapsamında kutlanan Türk Mutfağı Haftası'nda Ege Bölgesi'ne özgü lezzetler, düzenlenen iki etkinlikte davetlilerin beğenilerine sunuldu. Etkinlikte konuşan Türkiye'nin Budapeşte Büyükelçisi Gülşen Karanis Ekşioglu, "7 Bölge, 7 Mutfak" sloganıyla başlatılan "gastrodiplomasi" etkinliklerinin altıncısını düzenlemektedir. Etkinliğe memnuniyeti dile getirdi.

TÜRK YEMEKLERİ PORTEKİZ'DE
DUAYENLERE TANITILDI

Türk mutfakının tarihi ve kültürel mirasını tanıtmak amacıyla düzenlenen "Türk Mutfağı Haftası" kapsamında, Portekiz'in başkenti Lizbon'da, Türk yemekleri turizm sektörünün duayenlerine tanıtıldı.

Türkiye'nin Lizbon Büyükelçisi Haldun

Koç'un ev sahipliğinde ve Türk Hava Yollarının işbirliğiyle büyükelçilik konutunda yapılan etkinliğe, 50'den fazla Portekizli turizm sektörü çalışanı, seyahat yazarı, gazeteci ve gastronomi uzmanı katıldı.

Portekiz turizm sektörünün önde gelen seyahat yazarı Francisco Moura da katılımcılara hitaben yaptığı konuşmada, "Bu zamana kadar 140 kadar ülkeye dolayım ve beni en çok etkileyen ülkelerden biri Türkiye oldu. Portekizlilere Türkiye'ye gitmelerini her zaman öneriyorum." ifadelerini kullandı.

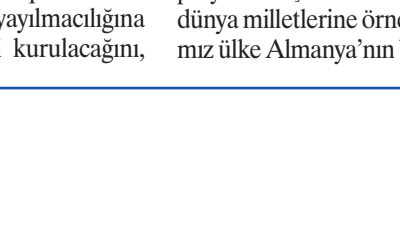
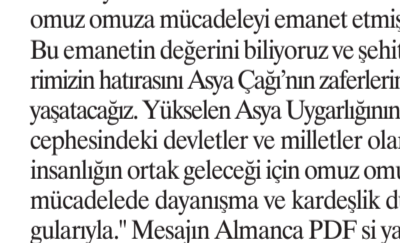
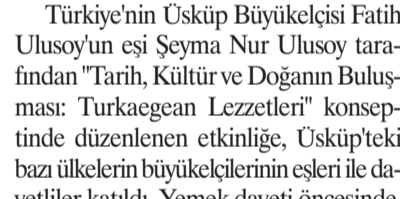
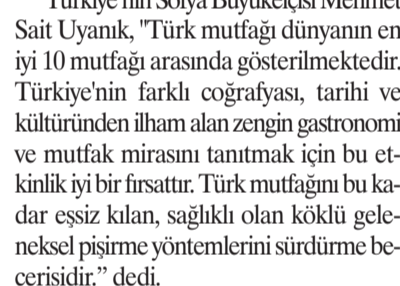
TÜRK SEFLER YEMEKLERİ
ANLATILDI

Polonya'da Türkiye'nin Varşova Büyükelçiliği konutunda etkinlik düzenlendi. Türkiye'nin Varşova Büyükelçiliği ile Varşova Yunus Emre Enstitüsü (YEE) işbirliğinde düzenlenen etkinliğe, Polonya'daki kültür, turizm, gastronomi ve basın temsilcileri ile yabancı diplomatlar ve eşlerinin yanı sıra Türk toplumundan isimler katıldı. Ege mutfakından çeşitli ikramların sunulduğu etkinlikte, davetliler ayrıca yaprak sarmasının yapımını öğrendi ve atölye çalışmasına katıldı.

Türkiye'nin Saraybosna Büyükelçiliği, Bosna Hersek'ten gazeteci, yemek yazarları ve programcıları konuk etti. Konuklar, Ege Bölgesi'nden naneli yayla çorbası, zeytinyağı dolma ve taze fasulye, mürver, buğulanmış levrek, incir uyutması gibi tatları deneme fırsatı buldu. Yemekleri hazırlayan Türk şefler, Ege Bölgesi yemekleri hakkında bilgi verirken bölgeye ait sunum da yapıldı.

TÜRK MUTFAĞI DÜNYANIN EN
İYİ 10 MUTFAĞI ARASINDA

Bulgaristan'ın başkenti Sofyada etkinlik düzenlendi. Düzenlenen etkinlikte konuklara Ege zeytin ve peynirleri, asma yaprağına sarılı enginar dolması, fava, zeytinli taze fasulye Girit ezme ve İzmir köfte ile kuru cacık içeren menü sunuldu.

9 Avrupa ülkesi LGBT
deklarasyonunu onaylamadı

BELÇİKA dönem başkanlığı tarafından AB üye ülkelere sunulan LGBT+ toplulukları lehine Avrupa politikalarının teşvik edilmesine yönelik bildiri 9 Avrupa ülkesi tarafından imzalanmadı. Belçika'nın önerisiyle hazırlanan deklarasyon 27 ülkeden 18'i tarafından imzalanırken İtalya, Macaristan, Romanya, Bulgaristan, Hırvatistan, Litvanya, Letonya, Çekya ve Slovakya'nın da arasında bulunduğu ülkeler tarafın-

dan imzalanmadı. Söz konusu deklarasyon imzalamayan ülkelere gelen İtalya'nın Aile Bakanı Eugenia Roccella basına verdiği demeçte, "Özgürlükten yanayız ancak ebeveynlik müessesini koruyoruz. Cinsel ikilik denilen şey hala geçerli olmalıdır; kadınlar ve erkekler vardır" dedi. Bildiriye neden imza atmadıklarına ilişkin soruya yanıt veren Roccella söz konusu belgeyi 'çok dengesiz' bulduklarının altını çizdi.

Fatih'in 'tılsımlı
madalyonu' alıcı bulamadı

FATİH Sultan Mehmet'in şehzadeliği dönemine ait olduğu düşünülen ve bilinen en eski Fatih portresini taşıdığı değerlendirilen bronz madalyon alıcı bulamadı. Londra'daki Bonhams Müzayede Evi'nde İslam ve Hint eserlerinin satışa çıkarıldığı açık artırmada Osmanlı dönemine ait çok sayıda eser de alıcısı buldu. Müzayedenin en önemli parçaları arasında yer alan ve Fatih portresini taşıyan 1450 tarihli madalyon, 900

bin sterlin (yaklaşık 37 milyon lira) başlangıç fiyatıyla açık artırmaya çıktı. Madalyona, açık artırma sonucunda 1,4 milyon sterlin teklif verildi. Bonhams Müzayede Evi, açık artırma sonucu satılan eserlerin arasında madalyona yer vermedi. Müzayede evinin yaptığı açıklamada, 1,4 milyon sterlinlik teklifin satış için belirtilen rezerv fiyatın altında kaldığı ve bu nedenle satışın gerçekleştirilmediği kaydedildi.

Almanlar daha erken ölüyor

FEDERAL Nüfus Araştırmaları Enstitüsü (BiB) ve Max Planck Demografik Araştırmalar Enstitüsü tarafından yapılan bir araştırma, Almanya'daki insanların diğer Batı Avrupa ülkelerine kıyasla ortalama 1,7 yıl daha kısa yaşadığını ortaya koydu. Araştırmaya göre, 2000 yılında bu fark 0,7 yıl iken 2022'de 1,7 yıla çıktı. BiB adına konuşan raportör Pavel Grigoriev, 2000'li yılların başında Almanya'daki ölüm oranı gelişiminde bir dönüm noktası yaşandığını ve o zamandan bu yana Almanya ile

diğer Batı Avrupa ülkeleri arasındaki ölüm oranı farkının istikrarlı bir şekilde arttığını belirtti. BiB Sözcüsü, İsviçre'deki insanların 83,5 yıl ile en yüksek yaşam beklentisine sahip olduğunu, İspanya'nın ise 83,2 yıl ile ikinci sırada yer aldığını söyledi. Almanya'nın ortalama yaşam süresi ise 80,5 yıl olarak kaydedildi. Avrupa genelinde ortalama yaşam süresi kadınlar için 84,33 yıl (Almanya'da 82,95 yıl) ve erkekler için 79,97 yıl (Almanya'da 78,17 yıl) olarak belirlendi.

Vatan Partisi Almanya'dan İran Başkonsolosluğu'na taziye ziyareti

VATAN Partisi Frankfurt Temsilciliği kardeş İran İslam Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Seyyid İbrahim Reisi'nin, Dışişleri Bakanı Hüseyin Abdullahiyan, Doğu Azerbaycan Eyalet Valisi Malik Rahmeti, Tebriz İmamı Ali Haşim ve helikopter mürettebatının şehadeti nedeniyle İran İslam Cumhuriyeti Başkonsolosluğuna taziye ziyareti bulundu.

Vatan Partisi Frankfurt Temsilcisi Eylem Demirel Boral ve Frankfurt yöneticisi Ayhan Mentesh, Sayın Başkonsolos Dr. Mansour Airom tarafından karşılandı. Parti temsilcileri dost ve kardeş İran halkı ve devletinin acılarını yüreklerinde hissettiklerini ve acılarını paylaşmalarını belirttiler.

Sıcak ve samimi bir ortamda geçen gö-

rüşmede Dr. Mansour, Vatan Partisi'nin Almanya çalışmaları hakkında bilgi aldı. Batı Asya milletlerinin özgürlük ve devletlerinin egemenlik mücadelesinde omuz omuza sonuna kadar emperyalizme ve sionizme karşı mücadele konusunda hemfikir olduğunu belirtti.

Böylesi dönemlerde dost ve kardeş

milletlerin bir arada olmasının kendilerine azim ve kararlılık verdiğini dile getiren Başkonsolos Vatan Partilileri ertesi günkü taziye törenine davet etti. Törende taziye mesajları yazıldı.

ASYA ÇAĞI'NIN
ZAFERLERİNDE YAŞATACAĞIZ

Vatan Partililer taziye defterine şunları yazdı: "Kardeş İran İslam Cumhuriyeti'nin faziletli Cumhurbaşkanı Sayın Ayetullah Seyyid İbrahim Reisi'nin şehadeti nedeniyle İran Devletinin ve Milleti'nin acısını paylaşıyor, başsağlığı diliyoruz.

Sayın Reisi bize ABD emperyalizmine ve İsrail sionizmine karşı Türkiye, İran, Azerbaycan devlet ve milletleri olarak omuz omuza mücadeleyi emanet etmiştir. Bu emanetin değerini biliyoruz ve şehitlerimizin hatırasını Asya Çağı'nın zaferlerinde yaşatacağız. Yükselen Asya Uygarlığının ön cephesindeki devletler ve milletler olarak insanlığın ortak geleceği için omuz omuza mücadelede dayanışma ve kardeşlik duygularıyla." Mesajın Almanca PDF si yanına konulabilir

Frankfurt Başkonsolosu 19 Mayıs'ı Kültürtreff'te kutladı

TÜM yurtta ve yurt dışında olduğu gibi 19 Mayıs'ın 105. yıldönümü Almanyanın Frankfurt şehrinde sevinç ve coşku ile kutlandı. Kültürtreff e.v Frankfurt tarafından düzenlenen "19 Mayıs Kahvaltısı ve Söyleşi" sine, dernek temsilcilerinin yanı sıra T.C. Frankfurt Başkonsolosu Sayın Erdem Tunçer konuk olarak katıldı. Gazeteci ve Sosyal Bilimci İrfan Ergi, Vatan Partisi Almanya Temsilcisi ve Gazeteci Deniz Yıldırım konuşmacı olarak yer aldı.

19 MAYIS'I ANLAMADAN
ÖNÜMÜZÜ GÖREMEYİZ

Kültürtreff e.v Başkan Eylem Demirel Boral'ın açış konuşmasının ardından onur konuğu olan Başkonsolosumuz Erdem Tunçer sözlerine başlamadan katılımcıları şehitlerimiz ve uluönder Mustafa Kemal Atatürk anısına bir dakikalık saygı duruşuna davet etti. Konuşmasında, Samsun'a çıkışının tesadüfi olmadığını, bu sürecin Balkan Savaşı'ndaki ciddi ka-

yıpların ve Osmanlı Devleti'nin aşırı çözülme yaşadığı dönemde başladığını vurguladı. "Varlığını bizlere armağan eden, bütün ümidimiz gençliktedir diyen, benim ve Cumhuriyetimizin doğum günüdür diyerek önemini belirten 19 Mayıs'ın 105'inci yılını idrak etmekten gurur duyduğunu belirtti. "19 Mayıs, iyi tahvil edilmesi, iyi anlaşılması gereken bir süreçtir. 19 Mayıs'a giden sürecin anlaşılması ülkemizi de iyi tanıyamamaya yol açar" diyerek gençlere 19 Mayıs hakkındaki görüşlerini sordu. Almanya'da yaşayan gençler 19 Mayıs ruhunu "bağımsızlık, özgürlük, vatana bağlılık" vur-

gularıyla özetlediler. Başkonsolos ardından sözü gazeteci Deniz Yıldırım bıraktı.

YİNE KUVAYI MİLLİYE,
YİNE TEŞKİLAT

Yıldırım konuşmasında 19 Mayıs'ın 105. yılında ülkenin yine benzer savaş ve mücadelelerle karşı karşıya olduğunu altını çizdi. Kuzeyde Ukrayna, Güneyde İsrail ve Akdeniz olmak üzere yeni 3. Dünya hesaplaşmasına doğru ilerleyen sürecin doğru tespit edilmesi gerektiğini söyledi. NATO yayılmacılığına karşı yeni bir dünya sistemi kurulacağını,

Anadolu ve Trakya'nın ikinci bir kurtuluş savaşının eşliğinde olduğunu altını çizdi. Yine Kuvayı Milliye, yine teşkilat, parti ve güçlü ordu ile, 19 Mayıs ruhuyla yeni zaferler kazanılacağı belirtti.

AKİL VE CESARETLE

Son olarak Sosyal bilimci, gazeteci İrfan Ergi konuşmacı olarak 19 Mayıs günümüzde emperyalist kuşatma altında yine milletimiz ve dünya milletlerine örnek olduğunu, yaşadığımız ülke Almanya'nın bile 19 Mayıs'lara ihti-

yaç duyduğunu, bu günün sadece anma değil bağımsızlık ateşinin alevlendiği gün olduğunu vurguladı. Samsun'a çıkıştan itibaren bağımsızlık mücadelesinin nasıl akilli ve cesaretle verildiğini örneklerle anlattı. Ülkenin bugün her zamankinden daha çok birliğe ihtiyacı olduğunu Kurtuluş Savaşı'na ve Mustafa Kemal Paşa'ya önemli destekte bulunan Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Dışişleri Bakanı Rifat Börekçi'yi anarak anlattı.

Etkinlik karşılıklı sohbet ve sorularla sona erdi.

Rus mahkemesinden Batılı bankalara yaptırım

Rusya'nın St. Petersburg kentindeki bir mahkeme üç Batılı bankaya (UniCredit, Deutsche Bank ve Commerzbank) ait 700 milyon avro üzerinde varlığı dondurdu. Ruslar, karşı tarafın yükümlülüklerine uymamasına dikkat çekti

AYDINLIK AVRUPA

RUSYA, Ukrayna'ya başlattığı operasyonundan bu yana Batılı kredi kuruluşlarına karşı en büyük adımlardan birini attı. Yüz milyonlarca avro donduruldu. Bu adım, Avrupa Merkez Bankası'nın (ECM) ülkede faaliyet gösteren Avro Bölgesi kredi kuruluşlarına çıkış planlarını hızlandırmalarını söylemesinin ardından geldi. Bu hamleler, Rus petrol ve gaz devi Gazprom'un bir yan kuruluşu olan RusChemAlliance'in talebinin ardından oldu.

ÜLKE İÇİNDEKİ İŞLEMLERE DE ENGEL

Bankanın Rusya'daki ana iştirakinin son mali tablosuna göre mahkeme, İtalyan UniCredit'in

ülkedeki varlıklarının yaklaşık yüzde 4,5'ine denk gelen 463 milyon avro'luk varlığına el koydu. UniCredit Rusya'daki iştiraki aracılığıyla 3 binden fazla kişiye istihdam sağlayan Avrupa'nın en büyük kredi kuruluşlarından biridir. Bu ay, Rusya'daki işletmesinin ilk çeyrekte 213 milyon avro net kar elde ettiğini ve bu rakamın bir önceki yılın aynı dönemindeki 99 milyon avrodan daha yüksek olduğunu bildirdi.

Dondurulan varlıklar arasında UniCredit'in Rusya'daki iştiraklerindeki hisselerinin yanı sıra sahip olduğu hisse senetleri ve fonlar da yer alıyor. 16 Mayıs tarihli mahkeme kararı 17 Mayıs'ta Rus tescil kurumunda yayınlandı. Aynı tarihli bir başka karara göre mahkeme, Deutsche Bank'ın Rusya'daki hesaplarında bulunan mülk ve varlıklar da dahil olmak üzere 238,6 milyon avro tutarındaki varlığına el koydu. Mahkeme ayrıca bankanın Rusya'daki işlerini satmayaacağına karar verdi; bunu yapmak için zaten Vladimir Putin'in onayı gerekiyordu. Mahkeme, RusChemAlliance ile bankanın "Rusya'daki mülkünü yabancılaştırmaya yönelik tedbirler alması" nedeniyle tedbirlerin gerekli

olduğu konusunda hemfikir oldu. Mahkeme, Commerzbank'ın varlıklarına el konulmasına da karar verdi, ancak kararın ayrıntıları henüz kamuoyuna açıklamadığı için el koymanın değeri bilinmiyor. RusChemAlliance mahkemeden kredi kuruluşunun 94,9 milyon avroya kadar varlığının dondurulmasını talep etti.

AVRUPALI ŞİRKET YÜKÜMLÜLÜKLERİNİ YERİNE GETİRMEDİ

2023'te RusChemAlliance'in St. Petersburg'daki bir tahkim mahkemesine başvurarak Alman mühendislik şirketi Linde ile yapılan bir sözleşme kapsamındaki banka teminatlarını ödemelerini talep etmesiyle başladı.

RusChemAlliance, St. Petersburg yakınındaki Ust-Luga'da bir gaz işleme tesisi ve sıvılaştırılmış doğal gaz üretim tesislerinin işletmecisidir. Temmuz 2021'de Linde ile kompleksin tasarımı, ekipman tedariki ve inşası için bir sözleşme imzaladı. Bir yıl sonra Linde, AB yaptırımları nedeniyle işi askıya aldı.

RusChemAlliance daha sonra garantör bankalara başvurdu ve bu bankalar da "Rus şirketine yapılacak ödemenin Avrupa yaptırımlarını ihlal edebileceği" gerekçesiyle yükümlülüklerini yerine getirmeyi reddetti. Garantörler listesinde RusChemAlliance'in St. Petersburg mahkemesinde dava açtığı Bayerische Landesbank ve Landesbank Baden-Württemberg de yer alıyor.

İHTİYATI TEDBİR

UniCredit, dosyadan haberdar edildiğini ve "sadece dava ile orantılı varlıkların ihtiyati tedbir kapsamında olacağını" söyledi. Deutsche Bank, "bir müşteriden alınan tazminat ile tamamen korunduğunu" ve Rusya'daki davayı karşılamak için hesaplarında "karşılıklı gelen bir geri

ödeme varlığı" ile birlikte yaklaşık 260 milyon avro tutarında bir karşılık ayrıldığını söyledi. "Bu iddianın Rus mahkemeleri tarafından nasıl uygulandığını görmemiz ve Rusya'daki acil operasyonel etkiyi değerlendirmemiz gerekecek" diye ekledi.

Bayerische Landesbank ve Landesbank Baden-Württemberg yorum yapmayı reddetti. Commerzbank ise yorum talebine hemen yanıt vermedi. UniCredit 800 milyon avrodan fazla karşılık ayırdı ve kredi portföyünü önemli ölçüde azalttı. İcra Kurulu Başkanı Andrea Orzel bu ay yaptığı açıklamada, kredi kuruluşunun Rusya'daki faaliyetlerini "riskten arındırmaya devam ettiğini" ancak ülkeden tamamen çıkmanın karmaşık olacağını söyledi.

ECM PLANLARI İSTEDİ

Avrupa Merkez Bankası'nın (ECM) Rusya'da faaliyet gösteren Avro Bölgesi kredi kuruluşlarından çıkış stratejilerine ilişkin ayrıntılı planlar istediğini bildirdi.

Batılı bankaların ellerinde tuttıkları varlıklara ilişkin hukuki sorunlar, bu bankaların kendilerini kurtarma çabalarını zorlaştırıyor. Geçen ay bir Rus mahkemesi, Kremlin tarafından yönetilen kredi kuruluşu VTB'nin yasal itirazının ardından JPMorgan Chase'in 400 milyon dolarından fazla fonuna el konulmasına karar verdi. Reuters'in haberine göre, daha sonra bir mahkeme planlanan el koyma işleminin bir kısmını iptal etti.

ECM baskı yapıyor

FİNANCIAL Times'ın konuyla ilgili bilgi sahibi birkaç kişiye dayandırdığı haberine göre, Avrupa Merkez Bankası (ECM) halen Rusya'da faaliyet gösteren Avro Bölgesi bankalarına ABD yaptırımlarını riski nedeniyle çıkışlarını hızlandırmaları yönünde baskı yapıyor.

Frankfurt merkezli düzenleyici kurumun, kredi verenlere önümüzdeki ayın başlarında Rusya'daki işlerine yönelik bir "eylem planı" talebini içeren mektuplar gönderdiği bildirildi.

Aralarında Avusturya'nın Raiffeisen Bank International (RBI), İtalya'nın UniCredit, Hollanda'nın ING, Almanya'nın Commerzbank ve Deutsche Bank, Macaristan'ın OTP Bank, İtalya'nın Intesa Sanpaolo ve İsveç'in SEB bankalarının da bulunduğu bir dizi AB bankası, Ukrayna anlaşmazlığı nedeniyle uygulanan Batı yaptırımlarına rağmen Rusya pazarında varlıklarını sürdürüyor.

Bu ayın başlarında Reuters, Rusya'da 30 yılı aşkın bir süredir faaliyet gösteren UniCredit ve RBI'nin son zamanlarda ABD'deki mali yetkililer tarafından incelemeye alındığını bildirdi. UniCredit'in Amerikan finans sisteminden çıkarılma tehdidiyle karşı karşıya kaldığı bildirildi.

IMF: İngiliz ekonomisi yumuşak inişe yaklaşıyor

ULUSLARARASI Para Fonu (IMF), İngiliz ekonomisinin geçen yılki teknik resesyonun ardından yumuşak inişe yaklaştığını ve para politikasında bir sonraki adımın "gevşeme" olduğunu bildirdi.

IMF ekibinin İngiliz ekonomisine ilişkin 5. Madde kapsamında yaptığı değerlendirmenin sonuç bildirisini yayımladı. Bildiride, İngiltere'de ekonomik büyümenin beklenenden hızlı toparlandığı ifade edildi.

Bu toparlanmanın etkisiyle, 2023'te görülen "ılımlı teknik resesyonun" ardından, İngiliz ekonomisinin yumuşak inişe yaklaştığı belirtilen bildiride, bu yıl ilk çeyreğinde ekonomik büyümenin yüzde 0,6 olduğu kaydedildi.

IMF'nin İngiltere'de bu yıl için ekonomik büyüme beklentisini yüzde 0,5'ten yüzde 0,7'ye çıkardığı kaydedilen bildiride, dezenflasyonun reel gelirleri artırması ve finansal koşulların rahatlatmasıyla büyümenin 2025'te yüzde 1,5'e yükseleceği aktarıldı.

Bildiride, ülkede dezenflasyonun beklenenden hızlı ilerleme kaydettiği ancak hizmet sektörü enflasyonu ve ücret artış baskılarının yüksek kalmaya devam ettiği kaydedildi.

'MANŞET ENFLASYON 2025'İN BAŞINDA YÜZDE 2 HEDEFİNE ULAŞACAK'

Manşet enflasyonun 2025'in başında kalıcı şekilde yüzde 2 hedefine ulaşacağını öngördüğü bildiride, şu

değerlendirmeler yer aldı:

"Büyüme ve enflasyona ilişkin riskler dengeli. Düşen enerji fiyatlarından kaynaklı ikincil etkilerin daha güçlü olması, daha erken ve büyük faiz indirimlerine olanak sağlaması durumunda enflasyon daha düşük ve büyüme de yüksek olabilir. İç talebin beklendiği gibi canlanmaması ve tasarrufların yüksek seyretmeye devam etmesi halinde ise enflasyon ve büyüme düşük kalabilir. Küresel düzeyde finansal bir istikrarsızlık durumunda, İngiltere ülke risk primlerinde bir çok ihtimali de göz ardı edilemez."

'PARA POLİTİKASINDA BİR SONRAKİ ADIM GEVŞEME'

Bildiride, İngiltere Merkez Bankası'nın (BoE) para politikasında bir dönüm noktasına ulaştığı ve politikada bir sonraki adımın gevşeme olduğu belirtilerek, "Asıl soru, faizin ne zaman ve ne kadar hızlı düşürüleceğidir. Bu bağlamda, BoE Para Politikası Kurulu (PPK), erken gevşeme riskinden korunmak için enerji fiyatlarının baz etkisini görmeyen ve enflasyonun sürdürülebilir şekilde azaldığına ilişkin

daha fazla işaret görmeyen gerekliliğini ifade etti. Aynı zamanda, gecikmeli gevşeme riski de bulunuyor." ifadeleri kullanıldı.

Enflasyon ve enflasyon beklentileri düşerken politika faizini sabit tutmanın ekonomik toparlanmayı durdurma ve hatta tersine çevirme riski bulunduğu aktarılan bildiride, sunlar kaydedildi:

"Para politikasında önümüzdeki birkaç hafta içinde özellikle enflasyon ve iş gücü piyasasına ilişkin gelecek verileri ve risklere ilişkin görünümü yakından izlemeye ve bunlardan bilgi edinmeye devam edilmeli ve gerektiğinde ayarlamalar yapılmalıdır. Bu bağlamda, PPK'nin, kalıcı enflasyonist baskıya ilişkin kanıt birikimini değerlendirme de içeren mevcut 'toplantıdan toplantıya değerlendirme' yaklaşımı uygundur. Ayrıca, BoE'PPK'nin, ABD Merkez Bankasının faiz patikasından olası bir sapma, PPK'nin piyasalarla etkin iletişimime prim kazandıracaktır."

Avro Bölgesi'nde yıllık enflasyon nisanda yüzde 2,4 oldu

AVRUPA İstatistik Ofisi (Eurostat), Avro Bölgesi ve Avrupa Birliği'nin (AB) nisan ayı enflasyon nihai verilerini yayımladı.

Verilere göre, Avro Bölgesi'nde martta yüzde 2,4 olan yıllık enflasyon nisanda da aynı seviyeyi korudu. TÜFE, nisanda aylık bazda yüzde 0,6 oldu. Piyasa beklentileri, nisanda Avro Bölgesi'nde yıllık enflasyonun yüzde 2,4, aylık enflasyonun da yüzde 0,6 olması yönündeydi. Açıklanan

veriler piyasa beklentileriyle aynı seviyede gerçekleşti.

Avro Bölgesi'nde çekirdek enflasyon ise nisanda yıllık yüzde 2,7, aylık yüzde 0,7 seviyesinde ölçüldü.

AB'de ise martta yüzde 2,6 olan yıllık enflasyon, nisanda da yüzde 2,6 seviyesinde belirlendi. AB'de TÜFE, nisanda aylık bazda yüzde 0,6 olarak tespit edildi.

Avro Bölgesi'nde enflasyonun ana bileşenlerine bakıldığında, en yüksek

yıllık enflasyon yüzde 1,64 ile hizmetlerde gerçekleşti. Hizmetleri, yüzde 0,55 ile gıda, alkol ve tütün ürünleri, yüzde 0,23 ile enerji dışı sanayi ürünleri izlerken enerji ürünleri yüzde 0,04 geriledi. AB uyumlu verilerle göre nisanda enflasyonun en yüksek gerçekleştiği ülkeler yüzde 6,2 ile Romanya, yüzde 4,9 ile Belçika, yüzde 4,7 ile Hırvatistan, yüzde 3,6 ile Macaristan, yüzde 3,4 ile de Avusturya ve İspanya oldu.

SATILIK SIFIR VİLLA HEMEN AL - HEMEN OTUR

FİYAT 395.000 €

Antalya Döşemealti'nda Satılık Dupleks, Lüks Villalar

- 4 oda 1 salon
- 1 vestiyer odası
- Açık 2 mutfak
- 3 giyinme odası
- 3 banyo
- Yerden ısıtmalı
- 240 m²
- Özel yüzme havuzlu

Telefon ve WhatsApp İletişim: +49 151 1895 8982

Moda diyetleri bırak, dengeli beslenmeye bak

Yazın gelmesi ile birlikte diyet arayışları hız kazandı. Beslenme uzmanları moda diyetler, özellikle de detoks konusunda uyarıyor. Yanlış uygulanan diyetlerin sağlık sorunlarına yol açtığını belirten Beslenme ve Diyet Uzmanı Mısra Aydın, "Tek tip besinlere ağırlık vermek yerine dengeli beslenin. Özellikle renk renk sebze ve meyveler çok önemli" dedi

MERAL AKKAYA

YAZ aylarında alınan kilolardan kurtulmak isteyen pek çok kişi sok diyetler ile zayıflamaya çalışıyor. Ancak yanlış uygulanan diyetler sağlığı tehdit ediyor. Aydın'ın sorularını yanıtlayan Medicana International İzmir Hastanesi Beslenme ve Diyet Uzmanı Mısra Aydın, detoks, ketojenik, alkali, glutensiz, açlık diyetleri ve lahana çorbası gibi tek bir yiyeceğin tüketildiği moda diyetlerin sağlığı olumsuz etkileyebileceğini söyledi. Bu tür diyetlerden özellikle ergenlik çağındakiler, gebeler, diyabet, tansiyon ve böbrek hastası olanların kaçınması gerektiğine vurgu yapan Aydın, "Detoks tatil dönüşü, kilo veriminin duraksaması gibi dönemlerde, uzman kontrolünde belli bir süre, kalori almını çok azaltmadan uygulanabilir" dedi.

DETOKS MASUM DEĞİL

Katı besinden uzak, ağırlıklı olarak meyve-sebze suları ve bitki çaylarının tüketildiği detoks diyetlerinin zayıflama amaçlı yanlış uygulandığı takdirde kas ve sıvı kaybı, kan şekeri ve tansiyon düşmeleri, anksiyete ve yorgunluğa neden olabileceğini belirten Aydın, şunları söyledi: "Güncel araştırmalar, kilo kaybı veya toksinlerin atılmasında detoksun etkisine dair yeterli kanıt bulunmadığını bildirdi. Üstelik, bu diyetlerin bir kısmı çok fazla meyve ve sebze yemeye teşvik ediyor olsa da yalnızca sebze ve meyvelerden oluşan bir diyet, sağlık için ihtiyaç duyduğumuz tüm besin öğelerini sağlayamaz. Tek bir sebze veya meyvenin örneğin sadece lahananın tüketildiği bir diyet, bize ihtiyacımız olan besin öğelerinin tamamını sağlayamaz."

DIYET KİŞİYE ÖZGÜDÜR

Diyetisyen Mısra Aydın, tek tip beslenme ağırlıklı diyetlerin, yeterli miktarda enerji ve besin öğesi almını engelleyerek fiziksel ve ruhsal sağlığı bozabileceğini altını çizerek, "Renkli sebze ve meyveler başta olmak

üzere yeterli ve dengeli beslenip detoksu böbreklere ve karaciğere bırakmak en doğrusudur. Unutmayalım, popüleri olan her diyet sonuca götürmez. Diyet bireye özgü olmalıdır, beslenme ve diyet uzmanlarından yardım alarak sağlıklı korumak ve iyileştirmek kişiye en uygun diyeti yaşam tarzı haline getirmek önemlidir" diye konuştu.

Aydın, sözlerini şöyle sürdürdü: "Kişisel bir sağlıklı beslenme planı çıkartırken; kişinin yaşı, boyu, kilosunu, yaşam şekli, fiziksel aktivite düzeyi, beslenme düzeni, yöresel/geleneksel beslenme alışkanlıkları, seçimleri, sevdiği ve sevmediği besinler, geçirilmiş operasyonları, akut/kronik hastalıkları, ilaç kullanımı gibi birçok değişken parametre göz önünde bulundurulmalıdır. Bütün bu değiş-

kenler bir araya getirilerek tamamen kişisel, yeni ve sağlıklı bir beslenme planı uzman kontrolünde oluşturulmalıdır."

YETERLİ VE DENGELİ BESLENİLMELİ

Mısra Aydın sağlıklı beslenme ile ilgili şunları söyledi: "Yeterli ve dengeli beslenme, vücudun ihtiyaç duyduğu tüm besin öğelerini doğru miktarlarda ve çeşitlilikle alarak sağlıklı bir yaşam sürdürme ve iyi bir sağlık durumu koruma amacıyla yapılan beslenme düzenidir. Sağlıklı beslenme programı oluşturulurken besin yoncasından faydalanmak konunun basitleştirilmesi açısından fayda sağlayabilir. 4 yapraklı olan besin yoncası 4 besin grubunu ifade eder. Bu gruplar süt ve süt ürünleri, et, yumurta, balık ve kuru baklagiller, meyve ve sebzeler ile tahıllardan oluşur. Hazırladığımız her sağlıklı tabak bu 4 besin grubunu da içermelidir." Aydın, besinlerin ne kadar

tüketilmesi gerektiği ile ilgili bilgiler de verdi: "Sağlıklı bireyler süt ve süt ürünleri grubundan günlük olarak en az 2 porsiyon; gebelik, emzirme döneminde veya menopoz sonrası dönemdeki kadınlarda ise 3-4 porsiyon tüketmelidir. Yine sağlıklı bireyler günde 2-3 porsiyon et veya balık tüketmelidir. Yumurta tüketimi çocuklarda veya sağlıklı yetişkinlerde günde 1 adet olabilirken, kalp ve damar hastalarında haftada 1-2 kez olmalıdır. Bu grupta yer alan diğer besinler olan kuru baklagiller haftada 2-3 kez tüketilmeli, haftanın en az 2 günü ise balık tüketimine özen gösterilmelidir. Değerli proteinler ve sağlıklı yağlar içeren ceviz, fındık, badem gibi besinler ise sağlıklı bireylerde günde 1-2 porsiyon kadar tüketilebilir. Tahıllar grubunda yer alan ekmekek, makarna ve buğday, bulgur, pirinç gibi besinler, sedanter (hareketsiz) yaşam tarzına sahip olan bireylerde günde 6 porsiyon, ağır işlerde çalışanlar veya hareketli yaşam tarzına sahip olanlarda ise 7-8 porsiyon tüketilmelidir. Bunlar rafine şeker veya saflaştırılmış tahıllar yerine tam tahıllardan seçilmelidir. Son grup olan meyve ve sebzeler grubundan ise günlük en az 5 porsiyon tüketilmelidir."

Mısra Aydın

Toz taşınımıyla solunum yolları enfeksiyonları arttı

İZMİR Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Alper Şener, Kuzey Afrika kaynaklı toz taşınımıyla solunum yolları hastalıklarında bulaş hızının yükseldiğini söyledi. Şener, AA muhabirine, yaz öncesi azalan grip gibi solunum yolları enfeksiyonlarında, Türkiye'de de etkili olan toz taşınımı gibi iklimsel kaynaklı artış gözlemediğini

anlattı. Son günlerde burun akıntısı, burun tıkanıklığı, gözde yaşarma, sulanma, genizde tıkanıklık, kuru öksürüğün yanı sıra viral enfeksiyon şikayetiyle hastanelere başvuru olduğunu dile getiren Şener, "Bu dönemde enfeksiyon hastalıklarının sık görülmesinin temel sebebi aslında toz taşınımıyla partiküllerin havada kalma potansiyeli. Yani havada kalan toz parçacıklarına yapışan vi-

rüsler kişiden kişiye daha erken periyotta daha uzun mesafelerde taşınabiliyor. Yani partiküllerle viral enfeksiyonların taşınımı birlikte oluyor. Dolayısıyla bu açıdan dikkat etmek gerekiyor." diye konuştu.

Şener, toz taşınımının yoğun olduğu bölgelerde solunum yolu enfeksiyonları ve alerjik hastalıklardan korunmak için mutlaka maske takılması gerektiğini söyledi.

Almanya'da boğmaca ve kızamık endişesi

ALMANYA'DA boğmaca ve kızamık vakalarındaki artış endişelere yol açtı. Baden-Württemberg eyaletinde boğmaca salgını yaşandığı, Berlin'de ise kızamık vakalarında artış olduğu belirtildi.

sinin hastanede tedavi edildiği belirtildi.

BERLİN'DE KIZAMIK VAKALARI

Baden-Württemberg Devlet Sağlık Dairesi (LGA) tarafından yapılan açıklamada, ülke genelinde iki bin beş yüz boğmaca vakasının tespit edildiği ve bu nedenle salgından bahsedilebileceği açıklandı. Devlet Sağlık Dairesi yetkilisi "Bu, raporlama zorunluluğunun başladığı 2013 yılından bu yana Ocak ile Mart başı arasında ölçülen en yüksek değer" değerlendirmesi yaptı. 2016 ile 2019 yılları arasında Baden-Württemberg'deki enfeksiyon sayısı 700 ila 1200 vaka arasındaydı. 2023'te sadece 29 vaka vardı.

Eyalet sağlık departmanı şu ana kadar bir yaşın altındaki çocuklarda 122, 1-4 yaş arası çocuklarda ise 251 vaka tespit etti. Enfekte bebeklerin üçte iki-

Berlin'de kızamık vakalarında ciddi artış yaşandığı belirtiliyor. Berlin Senatosu, kızamık vakalarının artışının devam edebileceğini, bu nedenle dikkatli olunması gerektiğini tavsiye etti. Artan vakalar nedeniyle Sağlık Senatörleri, ebeveynler için bir kılavuz yayınladı. Yapılan açıklamada yılın başından bu yana geçen hafta sonuna kadar kentte 68 kızamık vakasının tespit edildiği, bu hafta ise 6 yeni vaka rapor edildiği belirtildi. Senato Yönetimi, ebeveynlere yönelik uyarısında, çocuklarının enfekte olduğundan şüphelenen ailelerin doktora gitmesi gerektiğini belirtti. Mümkün olduğunda toplu taşıma araçlarını kullanmaktan kaçınmanın da fayda sağlayacağı hatırlatıldı.

DÜNYA TIP LİTERATÜRÜNE GİRDİ

Tek seferde obezite ve rahim duvarı kanseri ameliyatı yapıldı

TÜRK cerrahlar tarafından, dünyada sadece 6 kişiye yapılan tek seferde obezite ve rahim duvarı kanseri ameliyatı, dünya literatürüne girdi. Hacettepe Üniversitesi (HÜ) Tıp Fakültesi Jinekolojik Onkoloji Cerrahisi Bilim Dalı ve Genel Cerrahi Anabilim Dalı'ndaki cerrahlarca eş zamanlı yapılan ameliyatlara hastanın hem kanserli dokusu çıkarıldı hem de obezite cerrahisi olan mide ameliyatıyla bir ayda yaklaşık 20 kilo vermesi sağlandı.

HÜ Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı Öğretim üyesi Doç. Dr. Nezih Akkapulu, AA muhabirine yaptığı açıklamada şu bilgileri verdi: "Hastanın vücut kitle indeksi 50'nin üzerindeydi, hastamız süper morbid obez sınıfına giriyordu. Genel cerrahi ile Kadın ve Doğum Hastalıkları bilim dallarında yapılan inceleme sonrasında, hastaya robotik olarak tüp

mide ve rahim duvarı kanseri cerrahisi yapılmasına karar verildi. İki bölümün ortak değerlendirilmesi sonucunda, robotik cerrahi ile tüp mide ameliyatı yapıldı ve ardından hastanın aynı ameliyatta kadın doğum uzmanlarıca da kanser cerrahisi ile rahmi alındı. Tek seferde aynı hastaya hem tüp mide hem rahim cerrahisi yapılması, dünyada 6'ncı, Türkiye'de ise ilk vaka olarak yer alıyor."

HÜ Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı'nda jinekolojik onkoloji cerrahi olarak görev yapan Öğretim Üyesi Doç. Dr. Derman Başaran da tek seferde obezite ve kanser cerrahi ameliyatının, bu alandaki uluslararası dergide makale olarak sunulduğunu ve Türk cerrahların bu alandaki başarısını dünya literatüründe yerini alacak olmasından duydukları mutluluğu dile getirdi.

İNGİLTERE'DE ENFEKTE KAN SKANDALI

MAĞDURLARA TAZMİNAT ÖDENECEK

AYDINLIK AVRUPA Yıl: 4 Sayı/No: 164 26 Mayıs 2024 PAZAR

Yayın Sahibi: İmce Basın ve Yayıncılık Ticaret Limited Şirketi

Genel Müdür (Tüzel Kişi Temsilcisi): **Osman Erbil**

Genel Yayın Yönetmeni: **Yener Güneş**

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: **Nadir Temeloğlu**

Yazı İşleri Müdürü: **Meral Akkaya**

Muhabirler: **Can Çakır, Mirza Çelik, Şafak Erdem, Tolga Dişi, Yunus Emre Özgün**

Sayfa Tasarımı: **Mustafa Titiz**

Yönetim Yeri: Asmalı Mescit Mahallesi İstiklal Caddesi Deva Çıkmaçı No: 3/4 Beyoğlu - İstanbul
İletişim: +90 1511 8958982 / avrupa@aydinlik.com.tr
Aydınlik gazetesinin her pazar yayınlanan ücretsiz ekidir.

Sosyal Medya Hesaplarımız
@aydinlikavrupa @AvrupaAydinlik

İNGİLTERE, enfekte kan skandalı ile çalkalanıyor. 1970-1980 yılları arasında 30 bin kişinin sağlık hizmetleri aldıkları sırada HIV veya hepatit C virüsü bulaşmış kan verilmesi nedeniyle enfekte olmaları ve 3 bin kişinin hayatını kaybetmesi ile ilgili 6 yıl süren soruşturma sonuçları kamuoyu ile paylaşıldı.

1970'li ve 80'li yıllarda ölümcül hastalık virüsü taşıyan kan verilen binlerce kişiye, yaklaşık 210 bin sterlin tazminat ödenecek. Mağdurlardan hayatta olmayanların aile üyeleri tazminat için başvurabilecek.

'Enfekte kan skandalı' diye bilinen ve ülke tarihinin en kötü tedavi felaketi olduğu belirtilen olaya ilişkin 20 Mayıs'ta yayımlanan raporda 3 bin kişinin kontamine kan naklinden sonra hayatını kaybettiği belirtiliyor. İngiltere'nin yanı sıra, Fransa ve Hollanda gibi ülkelerde de kontamine kan verilen hastalara HIV ve hepatit C gibi ölümcül hastalıklar bulaştı.

'YILLARDIR SÜREN AHLAKİ BAŞARISIZLIK'

Eski yargıç Brian Langstaff tarafından hazırlanan raporda doktorların, Ulusal Sağlık Servisi (NHS) ve diğer sağlık kurumlarının ve peş peşe gelen hükümetlerin olaydan etkilenen kişileri "defalarca" yüzüstü bıraktığı belirtiliyor.

Langstaff, sağlık sisteminde "felaket" ile sonuçlanan bir dizi başarısızlık tespit ediyor ve Temmuz 1983'te hükümetin, AIDS'in kan yoluyla bulaşabileceğini bilmesine rağmen ticari kan ürünlerinin ithalatını durdurulmaması kararının yanlış olduğunu savunuyor.

Rapora ilişkin açıklama yapan İngiltere Başbakanı Rishi Sunak olanları "yıllardır süren ahlaki bir başarısızlık" diye nitelendirdi.

Hükümet olaydan etkilenenler için hazırlanan tazminat paketini açıkladı. Hükümetin ödemelerden sorumlu yetkilisi John Glen, Avam Kamarası'nda yaptığı açıklamada olaydan etkilenenlerin hala her hafta enfeksiyon nedeniyle hayatını kaybettiğini ve bazılarının tazminat alacak kadar yaşamayacaklarını söyledi. Glen bu nedenle hükümetin, nihai programın oluşturulmasından önce "yaşayan hak sahiplerine" yapacağı 210 bin sterlin tutarındaki ara ödemelerin 90 gün içinde yapılacağını duyurdu. İlk nihai ödemelerin ise 2024 yılı bitiminden önce yapılması bekleniyor.

HASTALAR 'KABUL EDİLEMEZ RİSKLERE' MARUZ KALDI

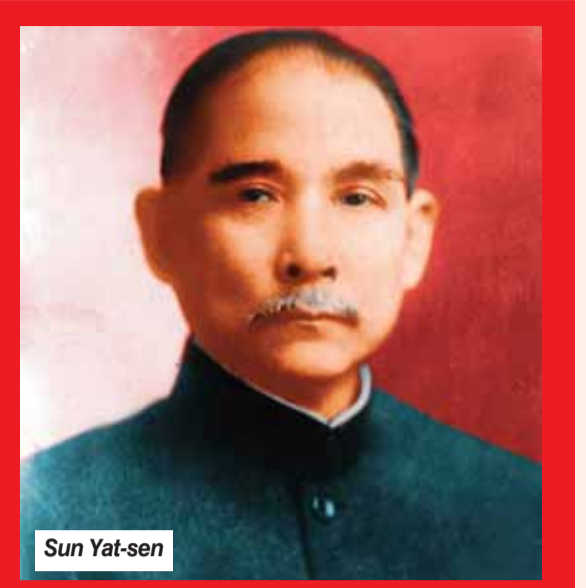
Peki 1970'ten bu yana neler yaşandı, bundan sonrası için ne bekleniyor? Raporda bu konuda öne çıkan bazı tespitler var. Enfekte kan skandalı İngiltere sağlık sisteminde en büyük tedavi felaketi olarak biliniyor. Enfekte kan soruşturması, 1970'lerden itibaren binlerce insanın kontamine kan ve kan ürünleri naklinden enfeksiyon kapmasının öncesinde, sırasında ve sonrasında 50 yılı aşkın bir süre boyunca alınan kararları inceliyor.

6 yıl süren araştırma sonucunda, kan ve kan ürünleri naklinde viral enfeksiyonların bulaşma riskinin Ulusal Sağlık Servisi'nin (NHS) kurulduğu 1948 yılından bu yana bilindiğine işaret ediyor ve karar alma sürecinde güvenliğin ön planda olmadığı belirtiliyor. Kan ve kan ürünlerinin güvenli riskine rağmen yıllarca hastalara verilmeye devam edildiği aktarılıyor. Rapora bu durumun hastaları "kabul edilemez risklere" maruz bıraktığını kaydediyor.

Kan skandalı

ABD'den uyuşturucu bağımlılarına ve mahkumlara kan vermeleri için para ödenen ve virüslerle karşı uygun şekilde araştırılmadan İngiltere'ye gönderilen kontamine kan ürünleri, 1970'ler ve 1980'lerde binlerce hastanın ölümüne neden olmuştu. İngiltere'de 'Kan Skandalı' olarak tarihe geçen olayda, hastalara hepatit C ve HIV gibi ölümcül virüsler içeren kontamine kan verilmişti.

Zamanın İngiltere Başbakanı Theresa May, 1970 ve 1980'lerde kirli kan skandalı ile ilgili soruşturma başlatmıştı (10 Temmuz 2017). O dönemde yaklaşık 2 bin 400 kişi kan nakli yoluyla kaptkları HIV ve hepatit C gibi virüsleri nedeniyle hayatını kaybetti. Binlerce kişi de ciddi şekilde hastalanmıştı.

Sun Yat-sen, Penang Adası ve 1911 ÇİN DEVRİMİ

EMRE ŞENBABAĞLU

KUALA Lumpur'da üç gece kaldıktan sonra ertesi sabah Kuala Lumpur tren istasyonundan ülkenin kuzeybatısında bulunan Penang adasına gitmek için Butterworth trenine bindim. Trenden Malezya'nın yemyeşil doğasını izlemek çok keyif vericiydi. Öğleden sonra Penang adasının Georgetown şehrine vardım. 1786'dan 1957'ye kadar İngiliz sömürgesi olan Penang'da çok fazla tarihi yapı ve müze vardı ama ben ilk önce Sun Yat-sen Müzesi'ni görmek istiyordum. 1911 Çin Devrimi'nin önemli dönüm noktalarının planlandığı ve yönetildiği bu müzeyi göreceğim olmak beni daha da heyecanlandırmıştı. Duvar resimleriyle, çok hoş restoran ve kafelerle dolu meşhur Ermeni Caddesi'nde bir süre yürüdüktan sonra müzeye vardım. Müzede duvarda asılı olan bilgi levhalarını detaylı bir şekilde okudum ve videolar çektim. İçeride 2007 Çin yapımı "Road to Dawn" filmi gösteriliyordu ve filmin bir kısmını izledim. Daha sonra müzenin yetkilileri ile kısa bir sohbet ettim. Türkiye'den geldiğimi, Sun Yat-sen'in siyasi fikirlerine Türkiye'de de saygı duyulduğunu belirttim. "Sun Yat Sen Penang'ta" kitabının yazarı Khoo Salma Nasution, bunları söyleyince sevindi ve gülümseyerek bana teşekkür etti. Nasution'un kitabını, Sun Yat-sen temalı bez çantaları, kartpostalları ve kitap ayrıçalarını çok hoşuma gittiği için satın aldım. Nasution ile bir hatıra fotoğrafı çektirdim.

PERANAKAN ÇİNLİSİ BİR KADIN YAZAR: KHOO SALMA NASUTION

Nasution, bir Peranakan Çinlisi ve Malezya'ya Çin'den göç eden Çinlilerin soyundan geliyor. Peranakan Çinlileri, 14. ve 17. yüzyıllar arasında Çin'den siyasal ve tarımsal sorunlardan dolayı Malaka, Singapur ve Penang gibi Malay yarımadasındaki şehirlere göç etmiş ve yerleştikleri yerlerde Malay kadınlarla evlenmiş. Bu Çin toplumu buldukları yerdeki yerel kültüre uyum sağlayarak kendi kültürleri ile yaşadıkları yerin kültürünü sentezlemiş. Peranakan Çinlileri, Malezya'da Baba ve Nyonya olarak biliniyor. Baba erkek, Nyonya ise kadın demek. Geçmişte Çinliler sadece Malay yarımadasına değil, Phuket ve Trang gibi şehirlerin olduğu Güney Tayland'a ve Endonezya'ya da göç etmiş ve buralarda hala varlıklarını sürdürüyorlar. Penang adasındaki nüfusun yarısından fazlasını oluşturan Çinlilerin çoğu Cincenin Hokkien lehçesiyle konuşuyor.

Nasution'un anne tarafından büyükbabası Ch'ng Teong Swee 1926'da Çin'den Penang'a gitmiş ve Ermeni Caddesi'nde bir ev satın almış. Nasution, yirmiden fazla aile üyesine miras kalan evin hisselerini satın alması için annesini ikna etmiş. 1993'den 1999'a kadar bu evde yaşayan Nasution, bu evde kimlerin yaşadığını merak ettiği bir arkadaşı evin geçmişte 1911 Çin Devrimi'nin milliyetçi lideri Sun Yat-sen ile bağlantılı olduğunu söylemiş.

Nasution, Çince okuyamadığı için en başta ev ve Sun Yat-sen hakkında çok fazla bilgi edinemedi çünkü etnik Çinlilerin etkin olduğu Malaya Komünist Partisi'ne (MKP) bağlı Malaya Ulusal Kurtuluş Ordusu'nun (MUKO) 1948-1960 yılları arasında İngilizlere ve 1968-1989 yılları arasında MKP'nin

Malay güvenlik güçlerine karşı yürüttüğü silahlı mücadele ülkede siyasetin konuşulmasını bir tabu hale getirmiş.

2001 yılında, o zamanın Malezya Başbakanı olan Mahathir Muhammed'in Çin Yeni Yılı kutlamaları için gittiği Penang adasında Nasution'un sözkonusu evde hazırladığı "Sun Yat-sen Sergisi"ni ziyaret etmesi ve fotoğraf çektiği Sun Yat-sen'i yıllarca konuşulmayan bir siyasi tabu olmaktan çıkarmış. Penanglılar Sun Yat-sen hakkında özgür bir şekilde konuşmaya başlamış ve 2001 yılında ev müze haline gelmiş. Müzeyi Nisan 2002'de eski Çin Devlet Başkan Yardımcısı Hu Jintao ziyaret etmiş. Penang adasının Sun Yat-sen ile olan tarihsel bağının insanlar tarafından daha yeni keşfedildiğini söylemek mümkün. Penang'ın bu tarihi yönünün Türkiye'de de pek bilindiği söylenemez çünkü Çin tarihi ve kültürü denilince insanların aklına genelde Çin anakarası, Tayvan ve Hong Kong geliyor. Malezya'ya karşı yüzyeser bakış açısı, Güneydoğu Asya'daki Çinlilerin zengin tarihini ve kültürünü ve bu Çinlilerin buldukları ülkelere yaptıkları katkılar da bir bakıma perdeliyor. O halde, Sun Yat-sen'in Penang'ta neler yaptığını biraz daha yakından bakmak lazım ama önce Sun Yat-sen'in ortaya çıktığı tarihsel süreci kısaca özetlemeye çalışalım.

SUN YAT-SEN'İ ORTAYA ÇIKARAN TARİHSEL KOŞULLAR

1866 yılında Guangdong'un Xiangshan ilçesindeki Cuiheng köyünde dünyaya gelen Sun Yat-sen, 12 yaşında ağabeyinin yanında Hawaii adalarındaki Honolulu şehrine gitti ve orada beş yıl aşkın bir süre eğitim aldı. 1892 yılında Çinliler için Hong Kong Tıp Fakültesi'nden tıp doktoru olarak mezun olan Sun, devrim mücadelesine 1894 yılında başladı. Sun, 1905 yılında Çin'i yöneten Mançu Çing Hanedanı'nı devirmek için Japonya'nın Tokyo şehrinde arkadaşlarıyla gizli bir yeraltı direniş örgütü olan Tongmenghui'yi kurduktan sonra ilk kez 1905 yılında Penang'a gitmiş.

Sun'un Çing hanedanlığını neden yıkmak istediğini anlamak için Çin'in 1839-1949 yılları arasında yaşadığı "Aşağılanma Yüzyılı" içindeki dönüm noktalarına bakmak yeterli. 1839-1942 yılları arasında Çin ve İngiltere arasında gerçekleşen Birinci Afyon Savaşı Çin'in emperyalizm tarafından bir yarı sömürge haline getirilmesine yol açmıştı. İngiliz Doğu Hindistan Şirketi, Hindistan'da ürettiği afyonu Çin'e veriyor ve bunun karşılığında da çay alıyordu. 1839 yılında Çinli bilgin ve devlet adamı Lin Zexu'nun o dönemde ülkenin önemli bir bölümünü afyon bağımlılığına getiren İngiltere'nin afyon ticaretine karşı çıkması ve Guangdong'un Humen sahilinde afyonları yakarak imha etmesi İngiltere'nin Çin'e savaş açmasına neden olmuştu. Çin, 1842 yılında İngiltere ile Birinci Afyon Savaşı'nı bitiren Nanking Antlaşması'nı imzalamak zorunda kaldı, Hong Kong adasını İngiltere'ye bıraktı, beş liman şehri dış ticaret için İngiltere'ye açtı, Çin'deki İngiliz vatandaşlarına dış dokunulmazlık tanıdı. Bu antlaşma, Sun Yat-sen'in daha sonra tanımlayacağı ve uluslararası hukuk literatürüne sokacağı "eşit olmayan antlaşmalar" olarak bilinen antlaşmalardan biriydi.

Çing Hanedanı, 1856-1860 yılları arasındaki İngiltere-Fransa ve Çin arasında gerçekleşen İkinci Afyon Savaşı sırasında, İngiltere, Fransa, Rusya ve ABD ile yine eşit olmayan antlaşmalar imzalamak zorunda kaldı. 1858 Tientsin Antlaşmaları'na göre daha fazla Çin limanı dış ticarete açıldı, Hristiyan misyonerlik faaliyetlerine izin verildi ve afyon ithalatı yasallaştırıldı. 1860 yılında İngiltere ve Fransa'ya mağlup olan Çin, İngiltere, Fransa ve Rusya ile üç ayrı Pekin Sözleşmesi imzaladı ve Tientsin Antlaşmaları'nı kabul etti. Afyon Savaşları sonucunda eşit olmayan uluslararası antlaşmalar imzalayan Çing Hanedanlığı döneminde Çin gittikçe zayıfladı ve emperyalizm tarafından bir yarı sömürge haline getirildi.

1894-1895 yıllarındaki Çin-Japon Savaşı'nı kaybeden Çin, Japonya ile bir başka eşit olmayan antlaşmayı, Şimonoseki Antlaşması'nı imzalayarak Tayvan, Penghu Adaları ve Liaotung Yarımadası'nı Japonya'ya bıraktı. 1899-1901 yılları arasındaki Boksör Ayaklanması, Çin'in emperyalizm tarafından sömürge haline getirilmesine karşı ortaya çıkan ve anti-emperyalist öğeler içeren bir ayaklanmadı. İtalya, ABD, Fransa, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Japonya, Almanya, Birleşik Krallık ve Rusya'dan oluşan "Sekiz Devlet İttifakı" ve orduyu birçok Çin milliyetçisini öldürerek ayaklanmayı bastırdı. 1901 yılında Çin ile Sekiz Devlet İttifakı arasında imzalanan Boksör Protokolü ile yabancı birliklerin Pekin'de konuşulmasına izin verildi ve Çin çok yükümlü bir tazminat ödemeye mahkum edildi.

1894-1895 yıllarındaki Çin-Japon Savaşı'nı kaybeden Çin, Japonya ile bir başka eşit olmayan antlaşmayı, Şimonoseki Antlaşması'nı imzalayarak Tayvan, Penghu Adaları ve Liaotung Yarımadası'nı Japonya'ya bıraktı. 1899-1901 yılları arasındaki Boksör Ayaklanması, Çin'in emperyalizm tarafından sömürge haline getirilmesine karşı ortaya çıkan ve anti-emperyalist öğeler içeren bir ayaklanmadı. İtalya, ABD, Fransa, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Japonya, Almanya, Birleşik Krallık ve Rusya'dan oluşan "Sekiz Devlet İttifakı" ve orduyu birçok Çin milliyetçisini öldürerek ayaklanmayı bastırdı. 1901 yılında Çin ile Sekiz Devlet İttifakı arasında imzalanan Boksör Protokolü ile yabancı birliklerin Pekin'de konuşulmasına izin verildi ve Çin çok yükümlü bir tazminat ödemeye mahkum edildi.

SUN YAT-SEN, 1911 DEVRİMİ VE PENANG

Çing hanedanlığının 19. yüzyılda emperyalist güçlere karşı kaybettiği savaşlar ve bu güçlerle imzaladığı eşit olmayan antlaşmalar, yaşadığı kitleler, ekonomik zorluklar, ülkede artan afyon bağımlılığı ve ayaklanmalar 1911 Devrimi'ne giden yolda devrimci Çin milliyetçiliğini güçlendirdi. Sun Yat-sen bu somut koşullar altında ortaya çıkan milliyetçi-devrimci bir liderdi. Sun Yat-sen öncülüğünde 1906'da Tongmenghui'nin Singapur ve Penang şubeleri açıldı ve 1908 yılında Penang Filomatik Birliği kuruldu. 1909 yılında Ermeni Caddesi'ndeki 120 numaralı eve, yani bugünkü Sun Yat-sen Müzesi'ne taşınan Penang Filomatik Birliği, aynı zamanda Tongmenghui'nin siyasi faaliyetleri gizleyen bir işlev de görmüş. Tongmenghui o dönemde İngiliz sömürgesi altında olan Malaya'da gizli bir yeraltı örgütü olarak faaliyet gösteriyordu. Okuma kulübü olarak faaliyet gösteren bir birlik 1911 Devrimi'nde çok önemli bir rol oynamış.

Sun Yat-sen, 1910 yılının Temmuz ayında Penang'a ailesiyle tekrar geliyor ve aralık ayına kadar adada kalıyor. Sun, Ağustos 1910'da Tongmenghui'nin Güneydoğu Asya (Nanyang) merkezini de Penang'a taşıyor. Peki neden Penang? Çünkü Sun Yat-sen 1910'da Penang'a gelene kadar zaten Çin tarafından aranan bir kişiydi ve ayrıca, Japonya'da, Fransız Hindisi'nde, Hollanda Doğu Hint Adaları'nda, Tayland'da ve İngiltere Hong Kong'unda istenmeyen bir adam olarak ilan edilmişti. Singapur'daki koşullar İngiliz denetiminden dolayı onun aleyhineydi. Sun yat-sen, Penang'ı Çin milli demokratik devrimini örgütleyebileceği son kale olarak görmüştü.

Penang Konferansı, 1911 Devrimi'ne giden süreçte önemli bir dönüm noktası oldu. Çing Hanedanlığını yıkmayı amaçlayan ve başarısız olan 27 Nisan 1911'deki İkinci Guangzhou Ayaklanması'nın planları 13 Kasım 1910'daki "Penang Konferansı"nda yapılmıştı. Konferansa, Sun Yat-sen dışında, Sun Mei, Huang Xing, Hu Hanmin ve Goh Say Eng gibi önemli isimler katıldı. Ertesi gün, 14 Kasım 1910'da Sun Yat-sen, şu anda Sun Yat-sen Müzesi olan evde Tongmenghui'nin acil durum toplantısına başkanlık etti ve toplantıda devrim için 8 bin Boğazlar Doları bağış toplandı. Sun Yat-sen, bu evde toplantıya katılanlara şunları söylemişti: "Sizle her karşılaştığımda hep bağış istiyordum... ama sorumluluğum yükü omuzladığımda sizlerden değışke kimden yardım isteyebilirdim, duyarlı yoldaşlarım? ...Ülkemizdeki yoldaşlarımız

canlarını feda ederken siz de paranızı bağışlayarak ülkemizi kurtarma sorumluluğunun omuzlanmasına yardımcı olabilirsiniz". O dönem adada yaşayan Çinliler varını yığını devrim için bağışlamış. O dönemdeki Çinlilerin mücadele azmi, Türk Kurtuluş Savaşı'nda Tekâlif-i Milliye Emirleri sonrasında varını yığını Türk Devrimi'ne veren Türk milletinin mücadele azmine çok benziyor.

İngiliz sömürge yetkilileri, Sun Yat-sen'in İngiliz sömürge yönetimine yönelik açık eleştirileri nedeniyle Penang'ı terk etmesini emredince Sun, Aralık 1910'da Penang adasından ayrıldı. Sun Yat-sen, toplanan bağışların yeterli olmadığını düşünüyor ve daha fazla bağış toplamak için ABD'ye gidiyor. Sun, Penang adasından ayrıldıktan sonra Sun'un yoldaşları Güneydoğu Asya'da devrim için bağış toplamaya devam ediyor. Malaya, Kanada, Tayland, ABD, Fransız Hindisi'ni ve Hollanda Doğu Hint Adaları'nda yaşayan Çinlilerden İkinci Guangzhou Ayaklanması için toplam 187 bin Boğazlar Doları para toplanmış (Nasution, Sun Yat Sen in Penang, s. 64). Bu ayaklanma, İmparatorluk Ordusu tarafından bastırılıyor, aralarında şairlerin, yazarların, gazetecilerin, öğrenci, işçi ve çiftçilerin olduğu birçok devrimci hayatını kaybediyor ya da tutuklanıyor. Ayaklanmada ölen 86 kişiden 72'sinin kimliğini belirlenebilmiş. Bunlar arasındaki en az 3 kişi Penang ile bağlantılı imiş. Daha sonra ayaklanmada ölen kişiler için 1911 yılında Penang'ta bir anma töreni düzenleniyor.

Bu başarısız olan ayaklanma birçok Penanglı devrimcinin moralini bozsa da, 10 Ekim 1911'deki Wuchang Ayaklanması'nın başarılı olması ve Çing hanedanlığının devrilmesi, 1911 Xinhai Devrimi'nde önemli bir dönüm noktası oluyor. Penang'daki devrimci hükümeti istikrara kavuşturmak için Hong Kong'a 20 bin Boğazlar Doları para gönderiyor. Wuchang Ayaklanması'ndan sonra tüm Çin vilayetleri altı hafta içinde peş peşe devrimcilerin eline geçiyor. Denizaşırı Çinlilerden gelen maddi destekler bu zaferleri pekiştirici bir rol oynuyor. Ekim 1911'de ABD'nin Kolorado eyaletinin Denver şehrinde bulunan Sun Yat-sen devrimini başarıyla öğrettiğinden dolayı Çin'e doğru yola çıkıyor ve Çin'e gitmeden önce 12 Aralık 1911'de son kez Penang'ı ziyaret ediyor. İngilizlerin sıkı gözetimi altında Dato Kramat Yolu'ndaki evine giden Sun, ailesini ve yakın destekçilerini sadece birkaç saat görebilmiş.

Sun Yat-sen, 1911 Devrimi'ni başarıya ulaştırdı ve 1 Ocak 1912'de yeni Çin Cumhuriyeti'nin ilk geçici başkanı oldu. Sun Yat-sen'in 1895-1924 tarihleri arasında şekillenen ve ortaya koyduğu Üç Halk İlkesi, "milliyetçilik", "demokrasi" ve "halkın refahı", 1949 Çin Devrimi öncesinde Çin'in yaşadığı milli demokratik devrim sürecine ışık tuttu. O yüzden, Sun Yat-sen'in yarım bıraktığı milli demokratik devrimi tamamlayan ve sosyalist devrim yolunu açan Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurucusu Mao Zedong, 1956 yılında Sun Yat-sen için şunları yazmıştı: "O bize siyasi düşünce alanında faydalı olacak pek çok şeyi miras bıraktı. Bir avuç gerici dışında, çağdas Çin halkının tamamı Dr. Sun Yat-sen'in kendisini adadığı devrimci davanın ardındadır. Bizler Dr. Sun Yat-sen'in yarım bıraktığı demokratik devrimi tamamladık ve onu sosyalist bir devrime dönüştürdük. Şu anda bu devrim tam ortasındayız".

PENANG'A VE MALEZYA'YA VEDA

Penang ile ilgili yazılacak çok fazla tarihi olay, mima-ri ve kültürel yapı vardı ama ne yazık ki hepsine değinmek mümkün olmadı. Malay, Çin ve Hint mutfağından lezzetler, Litvanyalı sanatçı Ernest Zachareviç'in Georgetown sokaklarını çekim merkezi haline getiren duvar resimleri, Müslümanların camileri, Hintlerin ve Çinlilerin tapınakları, Pinang Peranakan Konagi, Mavi Konak, Boğazlar ve Doğu Müzesi, sömürgecilik döneminden kalma binalar, gece hareketlenen ışıltılı barlar ve uzun uzun sohbet ettiğim Areca Books adlı kitapçının entelektüel yöneticisi yazar Fehmi Mustafa, kaldığım otelin resepsiyonisti Arafat bana ömür boyu unutulmayacak anılar bıraktı. Malezya'dan çıktilerde kitap okumuş gibi mutlu bir şekilde ayrıldım.

**Azerbaycan
Milletvekili
Mushvig
Jafarov:**

YENİ KALEDONYA'DAKİ HALKIN ÖZGÜRLÜK HAREKETİNİ DESTEKLİYORUZ

TAHRAN ORUÇOĞLU
(BAKÜ, AZERBAJCAN)

AZERBAJCAN toprak bütünlüğünü sağladıktan sonra Fransa'nın Azerbaycan'a karşı politikası daha da sertleşti. Ermenistan'a tam destek veren Fransa, Azerbaycan'ın tüm dünya tarafından tanınan toprak bütünlüğünü kabul etmek istemedi. Resmî açıklamalarda destek ifade edilse de Ermenistan yeniden silahlanmaya başladı.

Mushvig Jafarov

Bakü son yıllarda büyük etkinliklere ev sahipliği yapıyor. Azerbaycan artık ülkeler için bir diyalog kapısı oldu. Uluslararası etkinlikler arasında Bakü'de yeni sömürgecilik ve sömürgecilikten muzdarip ulusların temsilcilerinin bir araya gelmesi en çok Fransa'nın ilgisini çekti.

Bir Fransız kolonisi olan Yeni Kaledonya yetkilileri de Bakü'deki diyalog forumlarına katıldılar. Tam da bu nedenle BM tarafından sömürge bölgesi olarak tanınan Yeni Kaledonya yetkililerinin Bakü ziyaretini Macron yönetiminin sessizliğini bozdu.

Fransa İçişleri Bakanı Gérard Darmanin, Bakü'nün Paris'in işlerine karıştığı iddia etti. Darmanin, "bazı bağımsızlık liderlerinin Azerbaycan ile anlaşma yaptığını" söyleyerek Azerbaycan'ı suçladı.

Azerbaycan Dışişleri Bakanlığı Fransız

Azerbaycan ve Fransa arasındaki gerginliğin tarihi pek de yeni değil. Fransa, Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki ilişkileri normalleştirmek ve barışı sağlamak için oluşturulan AGİT Minsk Grubu'nun üç eş başkanından biriydi. Ancak çatışma sırasında Minsk Grubu sorunu çözmek için hiçbir şey yapmadı

bakana yanıt vererek Azerbaycan'dan özür dilemeleri gerektiğini belirtti.

BAKÜ, SÖMÜRGEÇİLİKTEN ZARAR GÖRENLERE DESTEĞİNİ HER ZAMAN İFADE EDECEK

Konuyla ilgili bir açıklama yapan Azerbaycan Milletvekili Mushvig Jafarov, Azerbaycan'ın sömürgecilikten zarar görenlere her zaman desteğini ifade edeceğini söyledi.

"Fransa, eski sömürge toprakları üzerinde açık deniz departmanı adı altında kontro-

lünü sürdüren ve bu bölgelerde sömürge politikasını devam ettiren tek ülkedir. Sonuç olarak, açık denizde yer alan Yeni Kaledonya'da gerginlikler zirveye ulaşmıştır. Bu çatışmalar sırasında protestocular yaralanmıştır. Azerbaycan Cumhurbaşkanı konuşmasında şunları söyledi: 'Fransa'nın Avrupa dışında kontrol ettiği topraklar Fransız sömürge imparatorluğunun iğrenç kalıntılarıdır. Ayrıca Fransa'yı sömürgeci geçmiş, kanlı sömürge suçları ve Afrika, Güneydoğu Asya ve diğer bölgelerdeki Bağılantısızlar Hareketi üyesi ülkelere yönelik

soykırım eylemleri nedeniyle özür dilemeye ve sorumluluğunu kabul etmeye çağırıyoruz."

FRANSA YENİ KALEDONYA'DA SOYKIRIM YAPMAK İSTİYOR

Mushvig Jafarov, Fransa'nın Yeni Kaledonya'da soykırım yapmak istediğini de sözlerine ekledi.

"Fransa yıllardır adada yapılan referandumla müdahale ediyor ve oylarda tahrifat yapıyor. Son olarak atılan adım, adanın Fransa'dan ayrılmasına ilişkin yapılacak referandumun sonuçlarını etkilemeyi amaçlıyor. Fransa soykırım yapmaya çalışıyor. Paris, bu politikaya karşı çıkan ve Kanak halkının hakkı sesini destekleyen Azerbaycan'ı ayrılmışlığı desteklemekle suçlamaya çalışıyor. Uluslararası kuruluşların Kaledonya halkına yönelik baskı ve asimilasyon politikalarına karşı çıkması ve itirazlarını resmi olarak dile getirmesi gerektiğine inanıyorum. Fransa Dışişleri Bakanının Azerbaycan'ı Fransa'nın işlerine karışmakla suçlaması doğrudan gülünçtür. Fransa 30 yılı aşkın bir süredir Güney Kafkasya'daki tüm süreçlerin, özellikle de barış ve istikrarın önünde engel teşkil et-

mektedir. Bölge devletlerinin işlerine müdahale etmektedir. Devletimiz ise Fransa'nın iç meselesi olmayan bir milletin özgürlük hareketine manevi desteğini ifade ediyor ki bu Paris'i çok rahatsız ediyor." Yeni Kaledonya'daki gerilimin daha da artma ihtimali göz ardı edilmiyor. Ancak Bakü'nün mağdur halka desteğini sürdürmesi bekleniyor.

Putin neden Belousov'u yeni savunma bakanı olarak atadı?

HAZIRLAYAN: UNITED WORLD INTERNATIONAL
ÇEVİREN: GÖKALP ERBAS

14 MAYISTA Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Vladimir Putin, daha önce Başbakan Birinci Yardımcısı olarak görev yapan Andrey Belousov'u Savunma Bakanı olarak atadı. Birçokları için bu beklenmedik bir atamayı, bazıları Sergei Shoigu'nun yeniden atanmasını bekliyordu, diğerleri ise askeri çevrelerden bir kişinin yeni bakan olacağına dair iddialarda bulunuyordu. Ancak Andrey Belousov sivil bir bakan, eğitimli bir ekonomist ve tüm kariyerini özellikle ekonomik konularla ilgilenerek geçirdi.

Putin'in basın sekreteri Dmitry Peskov, Belousov'un savunma bakanı olarak atanmasını "güvenlik blogunun ekonomisini ülke ekonomisine entegre etme" ihtiyacıyla açıkladı. Yani devlet başkanının planına göre yeni bakanın sivil faaliyetleri bakanlığa fayda sağlayacak çünkü askeri zihniyete sahip kişiler fonların dağıtımını ve bazı ekonomik incelemeler gibi konulara çok az odaklanıyor. Belki de bu, Rus ordusunun ihtiyaçları için bütçeyi arttırmanın ve Batı'nın Ukrayna'ya yaptığı yardımlar karşısında orduyu daha etkin kılmanın şimdiye kadarki en iyi yoludur. Peki tüm Rus ekonomistler arasında Belousov'un atanmasında belirleyici olan nedir?

RUS EKONOMİSİNİN "GRİ SEÇKİNİ"

Andrey Belousov uzun zamandır gayri resmi olarak Rus ekonomisinin "gri seçkini" olarak adlandırılıyor. (Çevirenin notu: Fransızca éminence grise, perde arkasında faaliyet gösteren güçlü bir karar verici veya danışman anlamında kullanılır.) Bunun birkaç nedeni var. Birincisi, Belousov devlet harcamalarının arttırılması ve büyük işletmeler üzerindeki baskının arttırılması konusunda destekçi. Uzun zamandır ve sürekli olarak ithal ikamesini ve iç talebe dayanmayı savunuyor. 2018 yılında devlet başkanının asistanı olarak çalışan Belousov, Putin'in "Mays karamamelerini" uygulamak için 14 metalürji ve petrokimya şirketinin 2017 yılına ait 500 milyar rubleden fazla gelir fazlasına el konulmasını önerdi. Bu karamameler Putin'in üçüncü başkanlık dönemine seçilmesinin ardından 2012 yılında yayınlanan ve kamu sektörü maaşları, Rusya'nın iş dünyası

için çekiciliği ve diğer alanlarda hedefler belirleyen bir dizi kararname.

Belousov, karmaşık ekonomik görevleri yerine getirmek üzere önce Rusya Ekonomik Kalkınma Bakanı, ardından da 2013 yılında devlet başkanının yardımcısı olarak atandı. "Mays karamamelerini" uygulamak için parayı nereden bulacağını düşünüyordu. Büyük şirketlerin temsilcileri Belousov'un gelirleri el koyma fikrinden hoşlanmadılar ve bunu engellemek için her şeyi yaptılar. Belousov'un gelirlerinin bir kısmını alacağı işletmeleri yayımladılar, ancak bu hisselerin düşmesine ve Belousov'un el koymayı planladığı miktardan biraz daha az olan 400 milyar rublelik bir kayba yol açtı. Daha sonra hükümet Belousov'un fikrini reddetti, ancak fazla gelir üzerinden vergi ödemek yerine işletmelerin devlet için büyük ve önemli yatırım projelerine katılmasına karar verdi. Toplamda 12 trilyon ruble değerinde 250 proje uygulamak üzere seçildi.

Belousov'un hazırladığı liste ile ilgili hikâyenin ardından, şu an ki Savunma Bakanı'nın büyük özel şirketleri zenginleştirmek niyetinde olmadığı ve ülke bütçesine fon akışını arttırmak için mümkün olan her şeyi yapacağı açıkça ortaya çıktı. Bu durum, Rus Özel Askeri Operasyonunun başlamasından sonraki çalışmalarını sırasında fark edildi. Başbakan Yardımcısı olarak çözdüğü sorun, ülke ekonomisinin lojistik yapısını yeniden biçimlendirmek ve Rusya'nın dış ticaretini temelde farklı, Batı dışı pazarlara yeniden yönlendirmek için dağıtılmış ulaşım koridorları inşa etmektir.

İkinci olarak, Andrey Belousov büyük çaplı yüksek teknoloji projelerini yönetiyordu. Belousov 2018'den bu yana "İnsansız Havaçılık Sistemleri" ulusal projesinden ve Moskova ile St. Petersburg arasındaki "İnsansız Lojistik Koridoru" (BLK) projesinden sorumluydu. Ulusal çaptaki proje BLK Haziran 2023'te başladı. BLK projesi kapsamında Rusya'nın en büyük iki şehri arasındaki yüksek hızlı otoyolun dijital ikizini oluşturuldu ve insansız kamyonlarla taşımacılık başladı. Belousov tarafından sistematik olarak desteklenen en önemli proje ülkenin teknolojik bağımsızlığıdır. Kendi bilimsel ve teknolojik kaynaklarına dayalı bir devlet ekonomisi inşa etmeyi amaçlamaktadır. Belousov, Rusya'da yenilikçi projeler uygulanırken bilimsel gelişme ile üretim arasındaki boşluğun en aza indirildiği tutarlı bir kalkınma destekçisidir.

Kusursuz bir üne sahip, inançlı bir devlet adamı olan yeni Rusya Savunma Bakanı, Başbakan Mikhail Mishustin'in yakın çevresinde ekonominin yeni ve modern bir devlet yönetimi modeli oluşturarak zor bir işi çözmeyi başardı. Şimdi onun bu görevi atanması, Rus ekonomik modelinin, cephenin ihtiyaçları için kullanılan öncelikli endüstrilerin yüksek teknolojiyle geliştirilmesine ve ekonominin büyük bir bölümünün savunma sektörünün ihtiyaçlarına tabi

Vladimir Putin

Andrey Belousov

kılınmasına geçişinin bir işaretidir.

Yeni pozisyonunda görevi, savunma harcamalarını yönetmek için ekonomik modeli uygun hale getirmek olacaktır. Bu sırada Silahlı Kuvvetler Genelkurmay Başkanlığı tamamen askeri işlerle ilgilenmeye devam edecektir. İlerleme hemen fark edilebilir, ancak Belousov uzun vadede etkisini nasıl kanıtlayacağını biliyor. Yaptırımlar altındaki Rus ekonomisinin daha fazla fona ihtiyaç duyduğu 2023 yılında, hükümet yine de büyük şirketleri 2022'deki ek kârlarından bütçeye 300 milyar ruble tutarında tek seferlik bir ödeme yapmaya zorladı. Bu aslında Belousov'un 2018'de yapmayı önerdiği şeydi.

ANDREY BELOUSOV AİLEDEN EKONOMİST VE KÜLTÜR ADAMI

Yeni Savunma Bakanı'nın yüksek yetkinliği, soyağacı ve yetiştirilme tarzından etkilenmiş olabilir. Öncelikle, kendisi sadece deneyimli bir devlet memuru değil, aynı zamanda ekonomist bir ailede yetişmiş, ekonomi alanında doktora yapmış gerçek bir bilim adamıdır. Fiyatlandırma ve yönetim alanında Sovyet bilim okulunun yaratıcısı olan babası Rem Belousov, "Kosygin reformunun" hazırlanmasına katılanlar arasındaydı ve daha sonra Rusya ve SSCB'nin ekonomi tarihi üzerine çalıştı. Andrey Belousov, fizik ve matematik okulundan mezun olduktan sonra Moskova Devlet Üniversitesi Ekonomi Fakültesi'ne girdi ve 1981 yılında ekonomi sibernetiği alanında derecesiyle mezun oldu. Kendisi tüm hayatını ekonomik tahminler yaparak geçmiş bir ekonomisttir.

Tüm bu süre boyunca Belousov kamu ya mal olmuş bir isim değil; üni ekonomisi ve iş dünyasıyla ilgilenen insanların çevresinin ötesine geçmedi. Birçok kişi onu ancak Vladimir Putin'in Rusya Federasyonu Savunma Bakanlığı için adaylığını önerdiği gün öğrendi. Hiçbir zaman yolsuzluk skandallarına karışmadı ve büyük iş dünyasının temsilcileri tarafından şantajı uğratılmadı ya da itibarsızlaştırılmadı. Rusya'nın gelecekteki şekillenmesinde üstleneceği rol, ülkesini teknolojik bağımsızlığa mümkün olduğunca yaklaştırmak ya da önümüzdeki altı yıl içinde (Putin'in mevcut görev süresi) bunu başarmaktır.

Buna ek olarak, kendisini diğer adaylardan ayıran bir medeni klasik eğitim almıştır (Çevirenin notu: Klasik eğitim sadece uygulamalı veya meslek öncesi bir programın aksine, sanat, bilim ve edebiyatın da dahil olduğu geniş tabanlı bir eğitimi ifade etmek için kullanılıyor.) Rus geleneklerinin

ve kültürünün dokunulmazlığına güveniyor ve Rusya'nın Hıristiyan değerlerinin koruyucusu olabileceğine inanıyor. Bir röportajında Rusya'nın kimliğini ve edebiyatını korumaktan bahsediyor ve Dostoyevski'ye atıfta bulunuyor. Bakan olarak atanmasından kısa bir süre önce şunları söylemişti "Muazzam kaynaklara sahip olduğumuzu söylüyorlar, yetenekli bir halkımız var. Bunların hepsi doğru. Ancak benliğimiz için gerekli en önemli koşul büyük bir kültürdür. Ülkelerin ve halkların büyük çoğunluğunun sahip olmadığı kendi kültürel kimliğimiz. Dostoyevski bunu çok iyi hissetmiştir."

Belousov'un ideolojisi çok kutuplu bir dünya fikri, yani tüm ülkelerin egemenliklerini kazanmaları için fırsatlar gerçekleştirme arzusudur. Kiliseye çok gider, Donskoy Manastır'ındaki kiliseye sıkça uğrar. Bir ekonomist olarak, gelenek ve kültürün toplumu inşa etmek için birincil temel olduğunu ve ekonominin ikincil olduğunu kabul ediyor. Yüksek eğitimi ve Rus kültürüne yakınlığı çalışmalarını engellemiyor, aksine daha da etkili kılıyor. Bu da ona, Özel Askeri Operasyon da dahil olmak üzere savaşçı ordular ve silahlar savaşçı değil, fikirler ve ekonomiler savaşçı olduğu anlayışını kazandırıyor.

Belousov'un Savunma Bakanı olarak atanması, Putin'in Özel Askeri Operasyonun uzun zaman alabileceğini ve savunma-sanayi kompleksini genel ekonomik sisteme entegre etmek, kritik alt sektörlerin ileri teknolojik yenilenmesini sağlamak ve son yıllardaki tutarlı ekonomik değişiklikleri sürdürmek gerektiğini anladığını göstermektedir. Başka bir deyişle, askeri sanayi Sovyet döneminde olduğu gibi ekonominin ana bileşenlerinden biri haline gelmelidir. Ama ne için? Bunu zaman gösterecek, ancak Rusya bugün NATO ile bir çatışmanın hala büyük bir risk olduğunu ve ekonomiyi buna hazırlamak gerektiğini açıkça görüyor. Belousov doktora tezinde, Rusya'nın Batı ekonomisine entegrasyondan vazgeçmesi ve Ukrayna, Belarus ve Kazakistan ile tek bir ruble bölgesi oluşturması halinde endüstriyel bir sıçrama ve %7'lik bir GSYİH büyümesinin mümkün olabileceğini yazdı. Belousov, hesaplamalar ve tahminler konusunda 30 yıllık pratiğiyle en deneyimli ekonomistlerden biri olarak, sanayinin kendi kendine yetebilmesi için 200 milyon kişilik tek bir satış pazarına ve buna uygun lojistiğe ihtiyacı olduğunu biliyor. Bu Avrasya yaklaşımının Putin'i cezbetmiş ve Belousov'u Savunma Bakanı olarak atamaya itmiş olması mümkündür. Sonuç olarak böyle bir karar Rusya'nın yararına olabilir. Ne kadar zaman alacağını ise daha sonra göreceğiz.

Hollanda'da 4 parti 'sağcı koalisyon'da anlaştı

AHMET KORKMAZ
HOLLANDA

6 ay önce yapılan seçimlerden birinci parti çıkan Özgürlük Partisi (PVV) lideri Geert Wilders 'sağ koalisyon hükümeti' kurulmasında anlaşmalarını duyurdu. Hollanda'da iktidardaki koalisyonu oluşturan siyasi partiler, göç konusunda devam eden anlaşmazlığı aşamayınca 7 Haziran 2023'te hükümet düşmüştü. Başbakanlığını Mark Rutte'nin yaptığı devrik hükümet de dört partiden oluşan koalisyon hükümetiydi.

Geert Wilders'in Özgürlük Partisi (PVV) 22 Kasım 2023'te yapılan erken genel seçimlerde yüzde 23,5 oylarıyla 150 sandalyeli mecliste 37 sandalyenin sahibi olmuştu.

Koalisyonu oluşturan PVV, Dilan Yeşilgöz liderliğindeki Özgürlük ve Demokrasi için Halk Partisi (VVD), Yeni Sosyal Sözleşme Partisi (NSC) ve Çiftçi Vatanlar Hareketi Partisi (BBB) liderleri ortak basın toplantısı düzenledi. Açıklamada uzlaşılacak hususlar, "geçim güvenliği, iltica ve göç ile enerji dönüşümü" gibi 10 ana başlık altında sunuldu. Koalisyon ortakları anlaşma sağladıkları 26 sayfalık belgeyi taslak anlaşma olarak nitelendirdi. "Umut, cesaret ve gurur" sloga-

Ronald Plasterk

niyla kamuoyuna duyurulan koalisyon protokolüne göre, yeni hükümet ülke tarihinin en sert iltica ve göç politikası uygulayacak. Uzmanlar, yeni kurulacak hükümetin koalisyon anlaşmasında öngörülen değişiklikleri uygulamada zorlanacağını ve birçok değişikliğin mahkemeler tarafından iptal edilceğini düşünüyor.

KİMİN BAŞBAKAN OLACAĞI BELİRSİZ

Hollanda'da "Parlamento dışı hükümet" olarak adlandırılan yeni hükümet sistemi koalisyon ortakları zor durumda bıraktı.

Erken genel seçimlerin ardından koalisyon anlaşmalarını araştırmakla görevlendirilen, Sosyal Demokrat İşçi Partisi (PvdA) kökenli eski eğitim ve işçileri bakanlarından Prof. Dr. Ronald Plasterk'in ismi koalisyon görüşmelerinde başbakan adayı olarak öne çıkmıştı. PVV lideri Wilders'in desteğine ve önermesine rağmen basında çıkan yolsuzluk haberlerinin ardından Plasterk başbakan olmayacağını açıkladı.

Putin'e karşı mücadelede Ukrayna'ya tam destek

ÖZGÜRLÜK ve Demokrasi için Halk Partisi (VVD) lideri Dilan Yeşilgöz, BNR Radyo'da koalisyon anlaşması ile ilgili söyleşide, "Yeni hükümetimiz Putin'e karşı mücadelede Ukrayna'ya desteklemeye devam edecek" ifadelerini kullandı.

'Sağ koalisyon hükümeti' için anlaşan dört siyasi parti:

1. 37 sandalye ile birinci olan Geert Wilders liderliğindeki Özgürlük Partisi (PVV)
2. 24 sandalye ile üçüncü olan Dilan Yeşilgöz liderliğindeki Özgürlük ve Demokrasi için Halk Partisi (VVD)

3. 20 sandalye ile dördüncü olan Pieter Omtzigt liderliğindeki Yeni Sosyal Sözleşme Partisi (NSC)
4. 7 sandalye ile altıncı olan Caroline van der Plas liderliğindeki Çiftçi Vatanlar Hareketi Partisi (BBB)

Atalarımızın hayallerinden asla vazgeçmeyeceğiz

Başbakan Michel Rocard ve Bağımsızlıkların Lideri Jean Marie Tjibaou (1988)

Adanın kaderini belirleyen maden: Nikel

FRANSA açısından Yeni Kaledonya'yı önemli kılan en önemli nedenlerden, belki de en önemli dünya nikel rezervlerinin yüzde 25 ila 30'unu elinde bulundurmasıdır.

1864'de Yeni Kaledonya'da görev yapan bir Fransız maden mühendisi tarafından keşfedilen nikel, o zamandan beri adanın tarihini, siyasi ve ekonomik yapısını şekillendirmiştir. Silahlanma yarışının ortasında nikel çeliklerin geliştirilmesi sayesinde endüstri hızla büyüdü. Bu patlama, madenlerde çalışmak üzere hükümlülerin gönderilmesi ve ardından Aşyalı işçilerin gelmesiyle mümkün olmuştur. 1923'te madenlerde mahkûmların yanında son derece ağır koşullarda yaşayan 14 bin 535 Aşyalı vardı. Yeni Kaledonya, esas olarak paslanmaz çeliklerde ve giderek artan bir şekilde elektrikli araç bataryalarında kullanılan bu gümüşü beyaz metalin Fransız otomotiv endüstrisinin gelişmesi için stratejik bir kaynak olarak görüldü. 1964 ve 1972 yılları arasında Fransız şirketleri, sanayileşmiş ülkelerdeki güçlü ekonomik büyüme ve Vietnam Savaşı'nın neden olduğu nikel talebindeki patlama sayesinde olağanüstü bir kar elde etti.

Yeni Kaledonya'nın tarihi ile nikelin tarihi iç içe geçmiş durumda. Adanın tarihi bu kaynağın sömürülmesi üzerine inşa edilmiştir. Bağımsızlık savaşçıları için de bu maden, Fransa'dan kurtulmanın ve sonunda refaha ulaşmanın tek yolu olarak görülmektedir. Yeni Kaledonya ve Fransa arasında yapılan "Matignon" ve ardından "Noumea" Anlaşmalarında en önemli pazarlık konusu olmuştur.

taşmaları yasaktı, kapitülasyon vergisi ödemek zorundaydılar -diğer bir deyişle kişi başına- ve sömürgeci ya da yetkililer için yılda birkaç gün ağır iş yapıyorlardı (Antropolog Michel Naepels, <https://lejournal.cnrs.fr/articles/nouvelle-caledonie-165-ans-dune-histoire-mouvemente>) 1944 yılına kadar sürece olan "Yerli kanunu" 18 Temmuz 1887 tarihinde uygulanmaya konuldu. Artık Kanakların hiçbir medeni hakkı yoktu, sadece dini haklara sahip "Fransa tebaası" haline getirdi.

KANAKLARIN MÜCADELESİ

Kanaklar, 1853-1878 yılları arasında özellikle 1878'de Büyük Şef Ataı liderliğinde büyük isyanlar gerçekleştirdiler. Diğer büyük isyanlar 1913'te ve özellikle 1917'de kuzeyde Şef Noël Doui de dahil olmak üzere çeşitli şeflerin önderliğinde gerçekleşmiştir. "Les sanglots de l'aigle pêcheur-Balk kartalının hüçürkları" adlı kitapta 1917 Kanak isyanı anlatılmaktadır (<https://editions-anacharsis.com/Les-Sanglots-de-l-aigle-pecheur>).

Ouvéa jandarma karakolu baskınında yakalanan bir bağımsızlıkçı, 1988

İkinci Dünya Savaşı sonrasında dünyada sömürgecilğe karşı yükselen mücadele Fransız sömürgecilerini de etkilemiştir. 7 Mart 1944'de "Yerli kanunu" kaldırıldı, 1946 yılında teorik olarak o kullanna hakkını elde ettiler. Savaş sonrası Fransa'da Fransız Komünist Partisi birinci parti durumuna gelmişti. Buna paralel olarak 1946 yılında Kaledonya Komünist Partisi kuruldu. Bu süreçte sömürge karşıtı birçok dernek kuruldu. 1956 yılında "Kaledonyalıların Birliği Partisi" (Union calédonienne) oluşturuldu. Ama Fransa sömürgecilerini bırakma niyetinde değildi. Yeni Sömürgeci dönem başlamıştı. Yeni Kaledonya, Fransa'da Sosyal Demokratların iktidarda olduğu 1957 yılında "Defferre çerçeve yasası" ile Fransa'nın deniz dışı bölgesi durumuna getirildi. İktidarda Cezayir Bağımsızlık Savaşı'nı kanla bastıran Sosyal Demokrat Sosyalist Parti vardı; Başbakanlık koltuğunda partinin Genel Sekreteri (Başkanı) Guy Mollet oturuyordu. Gaston Defferre Deniz dışı Ülkeler Bakanıydı. Aynı hükümette Cezayir bağımsızlıklarını giyotine gönderen François Mitterrand Adalet Bakanıydı. Yine Mitterrand'ın Cumhurbaşkanı olduğu dönemde Deniz dışı Bölge Sorumlu Devlet Bakanı Georges Lemoine yasasına karşı (1984) başlayan isyan kanla bastırılmıştı. Sosyal demokratlar Fransız yeni sömürgeciliğinin en önemli aktörleri olmuştur.

HAFTAYA DEVAM EDECEK...

Yeni Kaledonya'nın Fransız sömürgeciliğine isyanı

ALİ RIZA TAŞDELEN

HAFTA başında Fransa Yeni Kaledonya'dan gelen isyan haberiyle uyanı. Fransız istihbaratı yine çuvalamıştı. Aynı Mali, Burkina Faso ve Nijer'de yaşanan ordu-millet birlikteliğiyle yurtsever ve sosyalist askerlerin önderliğinde Fransız işbirlikçisi hükümetleri devirerek iktidara gelmelerinin Fransa'da yarattığı şaşkınlık gibi.

Fransa'nın deniz dışı sömürgelelerinden Yeni Kaledonya'da, bir hafta süren ve iç savaş görüntülerinin yaşadığı isyan askerlerle, sivil milisleriyle, sıkıyönetimle bastırılmayınca, Cumhurbaşkanı Macron perşembe günü İçişleri, Savunma ve Deniz dışı Ülkeler bakanlarını da yanına alarak soluğu başkent Nouméa'da aldı. Orada yaptığı açıklamada durumu "Kimse bu düzeyde bir örgütlenme ve şiddetle karşılaşacağımı tahmin etmemişti" diye açıkladı.

Sözüm ona, Yeni Kaledonya'ya diyalog için geldiği söylenen sömürge şefi Macron, "Önümüzdeki birkaç saat ve gün içinde yeni büyük operasyonlar planlanacaktır. Cumhuriyet düzeni bütünüyle yeniden tesis edilecek, çünkü başka seçenek yok" diyerek tehditler savurdu. Bakanlar ve Yeni Kaledonya Yüksek Komiseriyle yaptığı toplantıda "Her şeyden önce düzen, sükûnet ve barış gelmelidir. Kısa süre içinde 3 bin iç güvenlik gücü göreve başlayacak. Bu sayı üçüncü referandum sırasında (2021) olduğundan daha fazladır. Bu güçler gerektiği sürece, hatta Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları sırasında bile görevde kalacaktır" dedi.

Adanın nüfusunun 270 bin olduğunun altını çizelim. Üstelik adanın yerli halkı Kanak'ların oranı yüzde 40. Geri kalanı Fransa'dan getirilen Fransızlar ve diğer sömürgelelerden (buna Cezayir de dahil) getirilip yerleştirilen mahkûmların torunlarından oluşan nüfus.

2 Nisan 2024'de Fransız Senatosu, seçmen listesinin değişimini amaçlayan yasa tasarısını ilk okumada onayladı. Şimdiye kadar sadece 1998 Noumea Anlaşması sırasında seçmen listesinde kayıtlı olan vatandaşlar (ve onların çocukları) oy kullanma hakkına sahipti.

Her şey Ulusal Meclis'in, 14 Mayıs'ı 15 Mayıs'a bağlayan gece, seçmen listesi ve seçim sistemini yeniden düzenleyen anayasa değişikliğini kabul etmesiyle başladı. Fransa bu yasa ile Yeni Kaledonya seçmen kitlesini, on yıldan uzun süredir adada ikamet eden kişileri de kapsayacak şekilde genişleterek, yapılacak her türlü seçimde yerli halkın seçmen sayısını azaltmaya çalışarak, bağımsızlık yanlılarının yönetime gelmesini engellemek ve böylece hegemonyasını sürdürmeyi amaçlıyordu.

Fransa'nın Deniz dışı sömürgeleleri

FRANSA'NIN DENİZ DİŞİ SÖMÜRGE TOPRAKLARI

Fransa'nın Afrika'daki sömürgeleleri çok konuşulur ve bilinir. Ama coğrafi olarak dünyanın dört bir yanına dağılmış ve Büyük Okyanus, Atlas Okyanusu ve Hint Okyanusu'nda bulunan deniz dışı ülkeleri pek bilmez. 16. yüzyıldan itibaren günümüze kadar gelen Fransız sömürge imparatorluğunun kalıntıları.

Fransa'nın sahip olduğu deniz dışı bölgeler dört farklı gruba ayrılmaktadır: Départements et Régions d'Outre-Mer (Deniz dışı il), Collectivité d'Outre-Mer (Deniz dışı kolektivite), Terres Australes et Antarctiques Françaises (Fransız Güney ve Antarktika Toprakları) ve Collectivité sui generis (Kendine özgü bölge). Sadece Yeni Kaledonya "Kendine özgü bölge" statüsüne sahiptir. Bu statü nedir ve nasıl oluşmuştur aşağıda geniş olarak ele alacağız. Deniz dışı sömürge toprakları, 120 bin 369 km² yüzölçümü ve 2019 yılında 2,2 milyonu aşan nüfusuyla Fransa'nın kara topraklarının yüzde 17,9'unu ve nüfusunun yüzde 4'ünü temsil etmektedir. Fransa anakarasına olan uzaklıklarıyla dikkat çekmektedirler: Fransız Batı Hint Ada-

Pasifik'te stratejik bir üs

Yeni Kaledonya Pasifik'te az bilinen stratejik bir yer

YENİ Kaledonya, dünyanın üç numaralı nikel üreticisi olmanın yanında Emmanuel Macron'un Pasifik'teki Fransız etkisini artırma planının merkezinde yer alıyor. 2018'den bu yana, Pekin'in bölgedeki gelişmesine karşı koymaya ve Fransa'yı Çin ile ABD arasında giderek gerginleşen rekabette bir alternatif olarak sunmaya çalışsan

Emmanuel Macron'un diplomasisinin ana motiflerinden biri bu oldu.

Yeni Kaledonya'nın bölgede büyük güç oyununun ve küresel güç dengesinin yeniden şekillenmesinin merkezinde yer alması bu politikanın temel taşı olarak görülüyor. Emmanuel Macron 2018'de Yeni Kaledonya takım adalarına yaptığı ilk ziyarette bu-

rayı "bir Okyanus gücü" ve aynı zamanda "Fransa'nın uluslararası ve Hint-Pasifik etkisi için bir kaldıraç" haline getirmek istediğini belirtmişti.

Fransa deniz dışı sömürge topraklarıyla dünyanın en büyük ikinci Münhasır Ekonomik Bölgesine sahiptir. Dolayısıyla bu bölgeleri uygun gördükleri şekilde kullanma hakkına sahiptirler. Buna dayanarak, neredeyse tüm uluslararası bölgesel entegrasyon örgütlerinde yer alma olanağını sağlıyor. Örneğin birkaç yıl önce Fransa'nın Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği ASEAN'da stratejik bir koltuk talebiyle ilgili bir tartışma yaşanmış ve bu talep reddedilmişti. Yani Macron, Fransa'nın Yeni Kaledonya'nın sahibi olması ve bölgede bulunması nedeniyle ASEAN'da yer almak istemiydi. Fransa'nın ASEAN'da bu koltuğu talep etmesinin gerekçesi, Fransa'nın Yeni Kaledonya'yı Fransız toprağı olarak görmesiydi.

ları Paris'e 6 bin 800 km, Fransız Polinezyası 16 bin km ve Yeni Kaledonya 17 bin km uzaklıktadır.

Bu durum Fransa'ya 11 milyon km²'nin üzerinde bir Münhasır Ekonomik Bölge'ye (MEB) sahip olmayı sağlıyor ki bu ABD'den sonra dünyanın en büyük ikinci bölgesidir. Buna ek olarak, 2015'ten bu yana, 579.000 km²'lik bir kıta sahanlığı daha, birkaç ultra-deniz alanının MEB'inin bir uzantısı olarak Fransa tarafından münhasıran kullanılabilir.

Yeni Kaledonya'ya yerleştirilen mahkûmlar madende

YENİ KALEDONYA'NIN SÖMÜRGELEŞTİRİLMESİ

4 Eylül 1774'te adayı ilk önce İngiliz denizci James Cook keşfetti ve buraya Yeni Kaledonya adını verdi (Yeni Kaledonya, 400 kilometre uzunluğunda bir ana ada olan Grande Terre ve doğudaki Loyalty Adaları'ndan oluşmaktadır). Bölgede sömürgeci güçler Fransa ve İngiltere rekabet halindeydi. Avrupalılar ve Kanaklar arasında gerçek temas özellikle 1846'dan 1853'e kadar sandal ağacı ticareti aracılığıyla kurulmuştur: Avrupalılar bu ağacı Kanak'lardan aletler, silahlar, kumaşlar ve cam eşyalar karşılığında ve balina avcılığı yoluyla elde etmişlerdir. Bölgeye aileleriyle ilk yerleşen İngiliz tüccar James Paddon oldu. Sonra İngiliz Protestan ve Fransız Katolik misyonerleri yerleşti. Fransa ceza kolonisi olarak kullandığı Fransız Guyanası'nın Cayenne bölgesinden daha ılıman bir yer arıyordu. Bu yer Yeni Kaledonya'ydı. Hikâye uzun. Bu yazıda fazla ayrıntıya girmeye gerek yok. So-

nunda Yeni Kaledonya 24 Eylül 1853 tarihinde Fransız kolonisi (sömürgesi) olarak ilan edildi.

25 Haziran 1854'te Fransız ordusu adanın güney batısında koloninin başkenti olarak hizmet vermesi için "Fransa Limanı" anlamına gelen Port-de-France'i kurdu, basit bir garnizon kısa sürede küçük bir kasaba haline geldi ve 2 Haziran 1866'da Noumea adını aldı. 1892'de ilk sömürge valisi olarak Tuğamiral Charles Guillaın atandı. Görülmüş ceza kolonisinin kuruluşunu organize emekti.

Fransa'dan ve diğer sömürgelelerden getirilen mahkûmlar Beyaz Çekmişlere verilen bereketli topraklarda çalışarak cezalarını çektikten sonra kendilerine işlemek üzere topraklar verilmiş ve zorla adaya yerleşmeleri sağlanmıştır. Paris Komünü'nden sonra Yeni Kaledonya, Adolphe Thiers hükümetinin savaş konseyleri tarafından mahkûm edilen çok sayıda eski Komünist için de bir sürgün yeri olarak kullanıldı. 1871'de Cezayir'de Şeyh El Mokrani'nin isyanına katılmış olan Kabileler de vardı.

KÖLELEŞTİRİLEN YERLİ KANAK HALKI

Adanın demografik yapısını değiştirme süreci 150 yıl önce başlamış oldu. Böylece, 3 bin yıldır bu topraklarda yaşayan, dışlanan ve köleleştirilen yerli Kanak halkının azınlık durumuna düşmesi sağlanmıştır. Amerika'nın keşfiyle Kızılderili yerlilere yapılanların aynısı Fransızlar tarafından Kanak'lara yapılmıştır.

20. yüzyılın başında toprakları ellerinden alınan Kanak'ların elinde ada topraklarının sadece yüzde 8'inin kaldığı tahmin ediliyor. Sömürgeci kendilerini işgal ettikleri toprakların sahibi olarak görüyordu. Onlara göre Kanaklar, uygar toplumların sembolü olan özel mülkiyete erişemeyecek kadar "ilkeldi". Tüm "barbar" halklar gibi, toprak ve mülkün gerçek sahipleri olan sömürgecilerle sıkı sıkıya itaat etmeleri gerekiyordu. Bunun için sömürge yönetimi tarafından kabile rezervleri oluşturuldu. Rezervler, parasal işlemlerin ve sömürge ekonomisinin dışında, Kanak'ların sadece misyonerlerin doğrudan kontrolü altında geleneklerine göre yaşayacakları bir alan olarak tasarlandı. Rezervlere hapsedilen Kanaklar özel izin olmadan bölgelerinin dışına çıkamıyorlardı. Silah

Cezayir Bağımsızlık Savaşı'nda Fransa Adale Bakanı François Mitterrand

Seçim kazandıran ajanslar Yüzde 1 oy kaç para?

2024 yaklaşık 80 ülkede seçim yılı. Bazı ülkelerde seçimler tamamlandı. 2024 yılı seçimlerinde 4 milyarı aşkın kişi siyasi partilere oy verecek. Yani bu yılın sonuna kadar dünya nüfusunun yarısı seçim sandıklarına gitmiş olacak. Seçim sonuçlarını seçmen mi belirleyecek yoksa ajanslar mı?

CENGİZ KÖSE

AVRUPA'NIN en önemli seçimi 6-9 Haziran'da yapılacak. Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerin vatandaşları Avrupa Parlamentosu'nun (AP) yeni aritmetiğine oy verecek. Almanya 96 milletvekiliyle en çok sandalyeye sahip olan ülke durumunda. 'En önemli seçim' ifadesini özellikle kullanıyoruz. Öyle ki, bu seçim belki de Avrupa Birliği'nin (AB) geleceğini belirleyecek.

Seçim deyince akla ilk gelenler arasında ajanslar yer alıyor. Bu yazımızı seçimlere yön veren, etki eden ajanslara ayırdık. "Seçim kazandıran ajanslar" meselesi dikkatle incelenmesi ve üzerinde durulması gereken bir konu...

SEÇİM SONUÇLARINI SEÇMEN Mİ BELİRLİYOR?

Sistem partilerini iktidar yapan faktör, sadece halkın oyları mı? Seçim barajlarını aşmak veya birinci parti olmak için, adayların vatandaşlarla iletişim kurmaları yeterli mi? Hayır! AP seçimlerinde fazla öne çıkmasalar da ülkelerin genel seçimlerinde sistem partileri ajanslara büyük yatırımlar yapıyor.

Partilerin arkasındaki ajanslar, lobi faaliyetleri, fonlar, sermaye ilişkileri ve uluslararası 'lider yetiştirme' merkezleri bilinmeden, sistem partileri ve 'başarıları' analiz edilemez! Adayların seçim öncesi geldikleri yere ve siyasetten ayrıldıktan sonra, gittikleri yere bakmak gerek.

Örneğin bir dışişleri bakanı, sürekli savas çıkartkanlığı yapıyorsa, ileride 'tesadüfen' bir silah sanayi tekelinin yönetim kuruluunda yer alırsa, şaşırmamak lazım. Ya da bir borsa genel müdürünün siyasi partinin başına geçtiğinde, hangi sınıfın çıkarımı savunacağı tahmin edilebilir. Mesela Avusturya'da siyasi bir liderin 'çifte fonksiyonu' olabilir. Aynı anda bir başka kurumun yöneticiliğine 'zaman ayırabilir'. Ya da Almanya'da bir tekelin yönetim kurulu üyesi, yarı zamanlı (part time) olarak siyasi parti liderinin danışmanlığını yapabilir.

AJANSLAR NE YAPIYOR?

Birçok ülkede sistem partileri seçim kampanyalarında "reklam ve iletişim ajansları" görevlendiriyor. "Seçim kazandıran ajanslar", siyasi partilerin seçim kampanyalarındaki plan, strateji ve uygulama haritasını çizerek, nihai 'konsept uygun' adaylar ve liderleri belirlemede etkili rol oynuyorlar. Siyasi parti liderleri eskiden TV programlarının yuvarlak masalarında, karşı karşıya gelirlerdi. Ancak son yıllarda bundan kaçınarak, daha 'verimli' olan ve 'seçim kazandıran ajansları' tercih ediyorlar. Seçim kampanyalarına yatırılan yüksek bütçeler, sonuç elde etmede etkili oluyor.

1 MİLYON AVROYA YÜZDE 1 OY CEPTİ

Almanya'da önceki genel seçim kampanyalarına baktığımızda, bir şey dikkati çekiyor; %1 oy almak istiyorsanız en az 1 milyon avro yatıracağız!

Çünkü 'seçim kazandıran ajanslar' müşterisi olan partileri "markaya" dönüştürüyorlar. Fark atma başarısı ve en iyi marka olma yolu, ajansa yatırılan bütçeden geçer. En iyi sloganları, konuşma metinlerini, seçim mottolarını, kul-

lanılacak renkleri, fotoğrafları, giyim kuşamları, medyadaki reklamları ve havada uçacak balonları, nihayet ajansın profesyonelleri yaratıyor.

KİTLE PSİKOLOJİSİNDE 'TEKRAR' YÖNTEMİ

Etkili reklamın ve markanın hedef kitlede karşılık bulmasında, kitle psikolojisindeki 'tekrarlama' süresi kullanılıyor. Tekrarlanan propaganda yönteminde, son 40 gün çok önemliymiş. Bu süre zarfında markanın bilinçaltında yer edinmesi için, hedef kitleye 'yüklenme' yapılır.

Aynı ajansın, birden fazla partinin ihalesini alması da ayrıca dikkat çekici. Nede olsa seçim kazandıran ajansın nazarında, siyasi partiler birer piyasa ürünü ve 'müşteridir'. Seçim kampanya giderleri ve ajansın masrafı, genelde seçimden sonra öğreniliyor. Şimdi önce-

ki seçimlerde 'markalaştırılan' bazı sistem partilerine bakalım.

SPD (ALMANYA SOSYALDEMOKRAT PARTİSİ)

SPD yıllarca 'Graubalance' ve 'KNSK' adlı ajansla çalıştı, çalışıyor. Bu 'yaratıcı' ajansların katkısıyla, SPD 2017 genel seçiminde %20'den fazla oy alarak, ikinci parti olmuştu. Statista.com'un paylaştığı verilere göre, SPD seçim kampanyasına 20 milyon avro harcamıştı. Parti 2021 genel seçimlerinde, 'BrinkertLück'

adlı ajansla çalışarak %25'i geçti ve seçimin birinci partisi oldu.

CDU (ALMANYA HIRİSTİYAN DEMOKRAT BİRLİĞİ)

CDU önceki dönem 'JungMatt' ve 'Brinkert' adlı ajansla çalıştı. 'Serviceplan' ve 'KNSK' ajansıyla da kampanya yürüttü. CDU partisi 2020 yılında toplam 122 milyon avro gelire sahipti. Son seçim kampanyasına 20 milyon avrodan fazla bütçe harcamıştı. 2021 genel seçiminde %19 oy aldı.

DIE GRÜNEN (YEŞİLLER)

Yeşiller partisi kendi reklam ve iletişim ajansı olan 'Neues Tor 1'i kurarak, seçim kampanyalarını organize ediyor.

Statista.com kaynağına göre, Yeşiller önceki yıllarda her seçim kampanyasına, ortalama 5 milyon avro bütçe harcamış. Ancak 2021 genel seçiminde 13 milyon avro yatırım yaparak, yüzde 14'ü aşan oy oranıyla üçüncülüğe yükseldi.

FDP (HÜR DEMOKRAT PARTİ)

FDP önceki yıllarda %5 oy oranını aşmak için 'Heimat Berlin' adlı ajansı devreye koydu. Federal politik eğitim merkezi BPB kaynaklarına göre, FDP 2021 genel seçiminde yaklaşık 8 milyon avro yatırım yapmış. Hür Demokrat'lar son seçimde yüzde 11'den fazla oy alarak, hükümet ortağı oldu.

AFD (ALMANYA İÇİN ALTERNATİF PARTİ)

AFD Almanya'da seçim kazandıran ajans şirketi 'bulamıyor'. Dolayısıyla İsviçreli ajans

'Goal AG' ile örneğin 2017'de seçim kampanyalarını sürdürdü. 2021 genel seçiminde yaklaşık 2,7 milyon avro harcayarak %10'u aşan oy elde etti.

Ancak AFD sosyal medyayı en yoğun ve en başarılı kullanan parti olduğu söyleniyor. Örneğin AFD'nin YouTube kanalında 264 bin abone varken, bu rakam diğer partilerde 30 binin altında. Avusturya Özgürlükçü Partisi'nde (FPÖ) seçim kampanyalarında 'Goal AG' ajansını görevlendirmişti.

CSU (HRİSTİYAN SOSYAL BİRLİĞİ)

Bavyera-CSU seçimlerde Avusturyalı 'ghost.company' ajansıyla yoluna devam ediyor. 2021 Bavyera yerel seçiminde %5'lik oy oranını aşmıştı.

Parti, seçim kampanyalarına çok büyük yatırım yapıyor. Sadece 2021 Bavyera yerel seçiminde 22 milyon avro kullanmıştı.

LİNKE (SOL PARTİ)

Linke seçim kampanyalarına ortalama 5 milyon avro bütçe ayırabiliyor. Seçimlerde 'DiG/Trialon' ajansıyla çalışıyordu. DLF radyo yayınına göre, partinin ismi 'Linke' yine bu ajans tarafından icat edilmişti. Linke partisi 3,5 milyon avro gücüne, 2021 genel seçiminde yüzde 4'ten fazla oy alabilmişti. Örneğin 2022 Rostock yerel seçimlerinde, Linke 'DiG+' ajansıyla çalışarak, belediye başkanlığı kazanmıştı.

AVUSTURYA'DA BAŞBAKAN KAZANDIRMIŞTI

Viyanalı 'News' dergisine göre, dönemin SPÖ (Avusturya Sosyal Demokrat Partisi) parti lideri Alfred Gusenbauer'in arkasında, yabancı bir ajans vardı. 2006 genel seçimlerinde başbakanlığı da kazanan Gusenbauer'in kampanyasını, bir ABD'li 'seçim kazandıran ajans' organize etmişti. Gusenbauer'in seçim kampanya danışmanı ise, İsraili eski GCS şirket kurucularından ve politik bilimci Tal Silberstein'di. Silberstein, Eski ABD Başkanı Bill Clinton'un ve Almanya eski başbakanı Gerhard Schröder'in, seçim kampanya danışmanlığını yapan, ABD'li Stan Greenberg'le de çalışmıştı.

TÜRKİYE'DE NE ZAMAN FAALİYETE BAŞLADILAR?

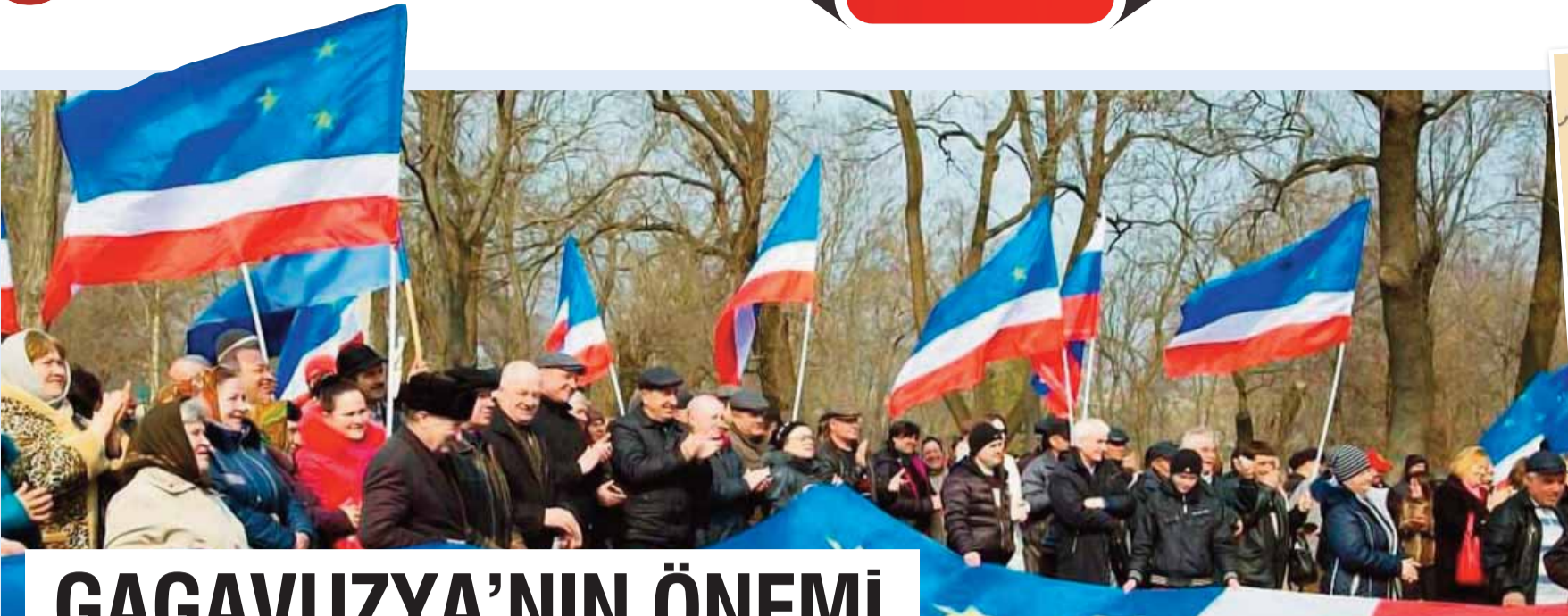
12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra, siyasi partilerin önüne %10 baraj engeli örülmüştü. Küresel sistemle uyum sağlayabilecek partilerin, barajı aşması 'isteniyordu'. Nihayet baraj içerisinde sistemin 'sağı ve solu' diyebileceğimiz, ABD başkanlık sistemi benzeri iki parti kalmıyordu. Türkiye iki partili 'sistemi', 2000'lerin başında yaşadı. 1980'lerden sonra 'serbest piyasa' özgürlüğüyle birlikte, 'seçim kazandıran' ajansların da önü açıldı. Bazı siyasi partiler kendi çekirdek ideolojik kitlesine, geleneksel çalışmalarıyla (kapı kapı dolaşarak) gidiyorlardı. Ancak daha geniş kamuoyuna yönelik 'modern seçim tekniklerini' kullanmaya başladılar. Seçim ajanslarına 90'lı yıllarda yüksek bütçeler harcamış. Ocak 1995 sayılı Marmara İletişim Dergisi araştırma görevlisi, sayın Zeynep Karahan'ın raporuna göre; 1991 genel seçiminde DYP, Ax Ajans'a 36 milyar TL; ANAP, Ena İletişim Rscg/Public'e 50 milyar TL; SHP, Yorum Ajansa 10 milyar TL ve RPA'n Ajans'a yaklaşık 6 milyar TL harcamış. RP seçim kampanyasında 'faizci kapitalist düzeni' hedef almıştı.

MART 2024 YEREL SEÇİMİNDE AJANSLARIN ETKİSİ

31 Mart 2024 yerel seçimlerinde yine 'seçim kazandıran ajanslar' görevlendirildi. Örneğin AKP'nin İBB başkanı adayı Murat Kurum, şubat sonuna kadar İsrail merkezli 'Total Media' ajansıyla çalıştı. Daha sonra 'tepkilerden' dolayı, İstanbul merkezli bir ajansla devam edildi. Dikkat çeken tarafı; şubat sonuna kadar oy anketlerinde yükseliş fark edilirken, İsraili ajansla yollar ayrıldıktan sonra, martta düşüş oldu. Seçimi kazanan CHP adayı Ekrem İmamoğlu, 'Öykü Dialogue International Ajans'la çalıştı. Ajansın yetkilisi ve aynı zamanda İmamoğlu'nun seçim kampanya danışmanı Necati Özkan, ABD'deki seçimleri yerinde takip eden ve ABD'de ödül alan önemli bir şahsiyet. Diğer yandan yerel seçimde Sosyal Medya'ya en çok yatırım yapan parti CHP olmuş. Politikol.com'un haberine göre, Facebook ve Instagram reklamlarına 15 milyon TL harcamış.

BEYAZ GÖMLEKLİ ADAMLAR

Necati Özkan, dönemin ABD başkanı Barack Obama'nın 'Liderlik Sırları'nın kitabını yazan uzmandır. Özkan'ın analizi şöyle: 'İnsanlar ideolojiye oy vermiyorlar rekabete ve adaylara oy veriyorlar'. Bu rekabete giyim kuşam, karizma ve beden dili etkili olmalıydı. 2000'li yıllarda 'beyaz gömleklili' liderler, seçim kürsülerine çıkmaya başladılar. Barack Obama ve Cem Uzan birer örnekler. İBB başkanı sayın Ekrem İmamoğlu 'beyaz gömleklili adamları' son örneğidir.

GAGAVUZYA'NIN ÖNEMİ

BATI, RUSYA'YA KARŞI YENİ BİR CEPHE Mİ AÇIYOR?

GÖKALP ERBAŞ

GAGAVUZYA 1990 yılında bağımsız bir cumhuriyet olduğunu ilan ettiği, 1994 yılında ise Moldova Anayasası'na eklenen bir maddeyle özerk bölgesel yönetim statüsü kazandığından beri risksiz, tehlikesiz, durağan zamanlar yaşamadı. Bölge her zaman kaynıyordu, ancak bölgesel krizlerin uluslararası saflaşma ile daha da kızıştığı bir dönemdedir. Bu nedenle gözler tekrar Gagavuzya'ya çevrildi.

Bölgenin güncel tanışonunu yansıtmak için, Moldova'ya resmi olarak bağlı "Gagavuz Yeri Özerk Bölgesel Yönetimi"nin ve bağımsız Transdinyester Cumhuriyeti liderlerinin son zamanlarda kullandığı iki önemli ifadeleri anımsayalım:

"Transdinyester'de gerilimin tırmanması sonunda savaşa, muhtemelen de dünya savaşına çıkacak bir olay. Pek çok insan bunu anlıyor. Birçoğu da bunun imkânsız bir şey olduğunu iddia ediyor. Hayır, her şey mümkün."(1) -Transdinyester Devlet Başkanı Vadim Krasnoselsky

"Eğer Gagavuzya'nın bağımsızlık ilanı gerçekleşirse ve Moldova ordusu da buna karşılık birliklerini gönderirse biz yardım için Rusya'da dahil olmak üzere herkese başvuracağız."(2) Gagavuzya Lideri Evgeniy Gutul

VAROLUŞU TEHLİKEYE SOKAN TEHDİTLER

Bu iki lidere bu seviyede açıklamalar yaptırarak iki güncel olay var. Birincisi Amerikalı General Patrick Alice'nin liderliğinde olmak üzere Moldova ordusunun Transdinyester sınırında yaptığı büyük ölçekli tatbikatlar.(3) Diğer ise Gagavuzya'nın bağımsızlığını feshedecek olan Moldova ve Romanya'nın birleşme hamlelerinin hiç olmadığı kadar hızlanması. Ancak bu iki bölgeyi bu konuma getiren yakın tarihsel süreci ve diğer güncel meseleleri de analiz etmemiz gerekiyor. Burada Transdinyester'in serüveninin Gagavuzya'dan ayrı olarak değerlendirilmesi gerekiyor. Transdinyester SSCB zamanından kalan kadro birikimi, yönetim becerisi, sanayi kompleksleri ve çok daha net kimlik bildirimlerine sahip kamuoyu, Sovyet dönemi ekipmanlarıyla silahlanmış yerel ordusu ve bölgede kalıcı görev yapan Rus Bahç Gücü'nün varlığı ve tabii ki görce-rece daha oturmuş ekonomisi ile Gagavuzya'dan ayrılıyor.

Gagavuzya Avrupa'nın en fakir ülkesi olan Moldova'nın yine en fakir bölgesi. Ekonomi nerdeyse tamamen tarıma dayalı. Tarım ürünlerini özellikle de üretilen şarabı bölge dışına pazarlayabilmek hayati önemde. Ekonomik sorunlar 1990'dan beri bölgesel yönetimin başlıca gündemlerinden bir tanesi. Ekonomik sorunlar hem bölgesel yönetimin iç ve dış politikadaki stratejisini hem de Gagavuz halkının kimlik bildirimini büyük ölçüde etkileyen faktörlerden. Çoğu araştırmacı tarafından da kabul edildiği üzere Gagavuzya'da başlıca kültürel elementler Rusya temelli.(4) Ancak bölgede temelde beş devletin etkisi görülüyor, Moldova, Rusya, Türkiye, Bulgaristan ve Romanya. Dünyada Mustafa Kemal Atatürk, Rus yazar Puşkin, Süleyman Demirel, Romanya'nın ünlü yazarı Eminescu ve Kazakistan'ın ilk Cumhurbaşkanı Nazarbayev'in heykellerinin bu kadar yakın olduğu başka bir ülke görmek imkânsız.(5) Ayrıca iki ve daha fazla pasaporta sahip olan Gagavuz vatandaşlarının sayısı da az değil. Bu bölgenin istikrarsızlığını ve bölge halkının güvene arayışlarını yansıtan ayrıntılardan bir tanesi. Buna karşın Amerikan Büyükelçiliği'nin sağladığı fonlarla bölgede Gagavuz kimliğinden ziyade Moldova vatandaşlığını ön plana çıkartan pro-

Gagavuzya Başkanı Evgeniy Gutul ve Dışişleri Bakanı Hakan Fidan

paganda çalışmalarının da yapıldığı belirtiliyor. "Kimlik mi? Hepimiz Moldovalıyız!" tarzı afişler dikkat çekiyor.(6) Dünyanın çoğu bölgesinde etnik ve mezhepsel ayrılığı teşvik eden, dünya azınlıklarının uğradığı "zulümler" ile yakından ilgilenen ABD hükümeti Moldova'da tam tersi bir politika izliyor. Batı yanlısı araştırmalar Gagavuz ayrımcılığının yakınıp, ulus kimliğinin önemi anlatıyor.(7)

ANA ÇELİŞMELER

Merkezi hükümet ile Gagavuzya arasındaki çelişme iki temel noktada toplanıyor. Birincisi Gagavuzya'nın özerliğinin politik, ekonomik ve kültürel sınırları ile Gagavuz halkının merkez hükümette politik temsil, diğeri de Moldova'nın dış politika yönelimi. Moldova hükümeti ile başlayacak olursak geçmişte Batı ve bölgesel eğilimli yönetimler arasında geçişler yaşansa da son hükümet ve Başkan Sandu Batı'ya yönelmek konusunda oldukça tavizsiz bir dış politika izliyor. Bu iç politikaya Moldovalı kimliğinin yerini Romen kimliğine bırakacak, Moldova'nın SSCB tecrübesini kültürel hafızadan silecek, Moldova dilini ortadan kaldıracak politikalar olarak yansıyor. Hükümet Moldova'nın ekonomi başta olmak üzere bütün sorunlarının çözümünü Batı ittifakında görüyor ve burada bir gedik açılmasını istemiyor. Öyle ki iktidardaki PAS Partisi lideri ve Parlamento Başkanı Grosu şöyle haykırıyor (8):

"Biz Romanyalıyız, bu anayasamızda da yazılı. Bizim dilimiz de Romencedir. Eğer büyük Avrupa Birliği ailesine kabul edilmek istiyorsak bunu gururla haykırmalı, kim olduğumuzu göstermeliyiz."

MOLDOVA HÜKÜMETİ'NİN ADIMLARI

Bu çizginin dışına taşan her şey için tahammülsüz bir politika hâkim. 60'tan fazla çevrimiçi portal ve 13 televizyon kanalı yasaklandı.(9) Rus ordusunun zafer sembolleri olan V ve Z harfleri, İkinci Dünya Savaşı zaferinin sembollerinden Aziz George kurdelesi yasaklandı. Son 9 Mayıs Zafer günü kutlamalarında katılımcılara Moldova polisi büyük zorluklar çıkardı. Devlet dili Moldova dilinden Romence'ye çevrildi. Ana muhalefet partisinin kapatılması önerildi. Kültür ve dil üzerinde politikalar öyle baskıcı ki Zaharova'nın bu uygulamaları Nazi

Almanya'nın uygulamalarına benzettiği bir açıklaması mevcut.

Batı kampı da Moldova üzerindeki çalışmalara hız verdi. Ukrayna Ulusal Güvenlik ve Savunma Konseyi Sekreteri Danilov, Moldova Büyükelçisi olarak atandı. İnsanların faturalarını ödemekte zorlandığı Avrupa'nın bu en fakir ülkesine askerî harcamaları için NATO bütçesinden 750 bin dolar ayrıldı. Geçtiğimiz mart ayında Fransa ve Moldova önemli bir güvenlik anlaşması imzaladı. Moldova - AB arasında da öntümündeki haftalarda benzer bir güvenlik paketi imzalanacak.

GAGAVUZYA'YA KARŞI ATILAN ADIMLAR

Tabii ki merkezi Moldova hükümetleri için bu çizgideki en büyük adımlar Gagavuzya'ya karşı atıldı. Bu uygulamaların iki sıçrama noktası 2014 yılı ve Gutul'un Gagavuzya Başkanı seçildiği 2023 yılları olsa da daha eskiye dayanan uygulamalar mevcut.

1990 yılında Gagavuz Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin ilanı Moldova'da sert bir tepkiyle karşılaştı ve Moldova birlikleri Gagavuz sınırına kadar geldi. Transdinyester'deki Sovyet ordusunun caydırıcılığı olmasaydı büyük bir kıyım gerçekleşebilirdi. 4 sene süren görüşmelerden sonra 1994 yılında imzalanan anlaşma ve Anayasa'nın ilgili 111. Maddesi bölgenin statüsü ile alakalı önemli bir koşul içeriyordu: Gagavuzya Moldova'ya bağlıdır. Ancak Moldova'nın bağımsız devlet statüsünün ortadan kalktığı bir durumda Gagavuzya bağımsızlığını ilan etme hakkına sahiptir. 1998'de güncellenen yasada da bu muhafaza edilmiş görünüyordu. Fakat 2003'teki Anayasa güncellemesi buna aykırı hükümler getirdi. Bu tabii ki Gagavuzya'da büyük endişe yarattı. Ek olarak siyasi partiler kanunu değiştirildi. Etnik temelli parti kurmak yasaklandı. Kurulacak partilere Gagavuz siyasetinin asla karşımayacağı her ilde sağlanması gereken üye sayısı gibi konularda çok spesifik zorunluluklar getirildi. Bu şekilde Gagavuz bölgesinde yaşayanların siyasi temsil hakları ellerinden alınmış oldu. Gagavuzya Halk Meclisi'nin bölgeye atanan yargıçlara dair öneri sunabilmesi hakkı kaldırıldı. Gagavuzya'da okuyan birçok öğrenci getirilen Romence dil testi zorunluluğu yüzünden mezun olmalarına rağmen diplomalarını alamadılar. Bölgesel hükümet, merkezi hükümet tarafından tanımayan kendi diplomalarını bastırdı. Gagavuzya'da ülkenin dış politika yönelimi ve özerklik statüsünün kaybı konusunda yapılacak olan referandumun bütçesine el kondu. Yine de 2014'te Ga-

gavuz kökenli Rus iş insanı Yakubov'un madde desteği ile yapılabilen referandumda %70 katılım oranıyla halkın %98'i AB'ye değil Rusya ile beraber Gümrük Birliği'ne katılmak ve Moldova'nın Romanya ile birleşmesi halinde bağımsızlık ilanı lehinde oy verdi. Bununla beraber ülkenin geriye kalan kısmında yaşayan vatandaşların da tamamen hükümet ile aynı doğrultuda düşünmediği not etmekte fayda var.(10)

Güncel hükümet de tıpkı Transdinyester'e yaptığı gibi Gagavuzya bölgesine karşı da ekonomik bir abluka ördü. Hükümet, firmaları ve yabancı ülkeleri bölgeden ürün satın almamaya itiyor. Uluslararası fuarlarda Gagavuz bölgesinden gelen üreticiler heyetlere kabul edilmiyor ve ayrı stantlar açıyorlar. Bölgenin merkezi bütçesinin dörtte biri kesildi. Yeni seçilen Başkan Gutul'a anayasaya aykırı olmasına rağmen Parlamento üyeliği verildi. Bölgedeki ambulanslar ve acil durum servisleri geri çekildi. Gagavuz yöneticilerine karşı onları ajanlıkla suçlayan davalar açıldı. Son olarak Soçi'deki Dünya Gençlik Forumuna katılan Gagavuz gençlere karşı resmi suçlamalar yöneltilti. Yurt dışından Gagavuz hükümetinin banka hesaplarına gelen paralara el kondu. Hükümet ilkedeki bütün yabancı misyonlara yeni seçilen Başkan ve ekibi ile iletişime geçmemeleri gerektiğini ve işbirliği projelerini iptal etmeleri gerektiğini söyleyen mektuplar gönderdi. Gutul'un seçildiği gece Moldova Özel Kuvvetleri bölgedeki Merkezi Seçim Ofisi'ne gönderildi. Başbakan Recean yeni seçilen yürütme komitesine engel olmak için bölgedeki vekillerle görüşmeler yaptı. Fakat en sonunda seçimi bastırmaya yönelik bu önlemler başarısız oldu.

GAGAVUZYA'NIN CEVABI

Gagavuzya Başkanı Gutul'un hükümet programının temel siyasetleri şöyle özetlenebilir: Savaştan uzak duracak şekilde bölgenin refahını artırmak, bölgeye dış yatırımcı çekmek, yeni iş alanları kurmak ve istihdam sahasını genişletmek, Kışinev - Moldova'nın başkenti - ile çatışmaya girmeden Türkiye ve Rusya ile ilişkileri genişletmek.

Tabii ki bütün bu adımlar Kışinev'de hoş karşılanmadı. Moldova hükümeti için güçlü ve kendi ilişkilerine sahip bir Gagavuzya, Romanya ile birleşmenin öndeki en büyük engellerden biriydi. Gagavuz bölgesel hükümeti ekonomik ambargoyu delmek için Rusya ile projeler geliştirmeye başladı. Rus Promsvyazbank (PSB) bölgede şubeler açtı, MİR ödeme sistemi vatandaşlar için aktifleştirildi. Silinmek istenen kültürel ve politik hafızayı canlandırmak amacıyla Moskova'da ikinci dünya savaşı zaferini sembolize eden sonuz ateşten bir parça da Gagavuzya'ya getirildi. Gutul Avrupa Birliği'nin cinsel azınlıklar ve çocuklar üzerine propagandalar yaptığını, başkent merkezinde "Gay geçit törenleri" yapıldığını ve Avrupa'ya katılmanın şartlarının bunlar olduğunu savundu. Ailenin kadın ve erkek arasındaki bir birlik olduğunu ve Moldova Anayasasında da böyle yazdığını hatırlattı. Gutul 9 Mayıs Zafer Günü kutlamaları için Belarus Lideri ile Kızıl Meydan'da bulunarak, "faşizme karşı kazanılan zaferin ortak bir tarih olduğunu, tıpkı 79 yıl önce olduğu gibi Ruslar ve Gagavuzların yine beraber olduğunu" belirtti.(11)

GELİŞMELER BÜYÜK TABLODA NE İFADE EDİYOR?

Gagavuzya jeopolitik konumu gereğince bölgedeki ülkeleri etkileyecek bir öneme sahip. Geçtiğimiz 10 yıl boyunca Moldova hükümetinin Gagavuzya'ya karşı izlediği politik ve kültürel tavır Ukrayna hükümetinin

Donbass halkına karşı davranışlarını andırıyor. Yine bazı uzmanlar Kırım - Ukrayna - Moldova - Gagavuzya denklemine benzerliği dikkat çekiyor. Gagavuz kamuoyu ve yönetimi için savaşın son istedikleri şey. Ancak eğer Rusya özel askerî hareketin hedeflerini ulaşmak konusunda ivmesini artırırsa Batı Rusya'ya karşı ikinci bir cephe açmaktan çekinmeyecek gibi duruyor. Yakın zamandaki NATO yardımı açıklaması, büyük ölçekli tatbikatlar, Ukrayna dronları tarafından Transdinyester'e yapılan küçük ölçekli saldırılar, bölgede Amerikan generallerinin varlığı bu ihtimalin kuruntudan fazla olduğunu düşündürüyor. Üstelik bu denklem Rusya'nın Ukrayna ile savaşına karşı "dengede" kalabilmiş Türkiye'yi daha da zor bir durumda sokacaktır. Olası bir savaş halinde Gutul yönetimi elbet Türkiye'ye de başvuracaktır. Ancak sınır dışı operasyonlar, adalar konusundaki hak iddiaları ve Doğu Akdeniz'deki askerî varlık konusunda Batı'ya tavizler vermeye başlan Türk Hükümeti'nin Gagavuzya lehine radikal bir karar alabileceğini düşünmek çok zor. Üstelik Romanya'nın NATO üyesi olması halinden kaynaklı olarak, Gagavuzya krizini çözümlenememiş gerçekleştirilen olası bir Moldova-Romanya birleşmesi halinde Rusya ve NATO birlikleri bu sefer doğrudan karşı karşıya gelebilir. Çoğu kişi Moldova'nın Gagavuzya ve Transdinyester'e askerî müdahalede bulunmamasının en büyük sebebini Rusya olarak görüyor. Moldova ordusu tabii ki böyle bir işe kalkışmak için oldukça güçlüdür, ancak Romanya üzerinden NATO'nun devreye girmesiyle işler değişebilir. Üstelik Başkan Sandu öntümündeki ekim ayında yapılacak başkanlık seçimleri için yeniden aday olacak ve Batı desteğini garantilemek istiyor. Bu kötü durum senaryosu, Ukrayna'daki harekâta kıyasla yeni bir dünya savaşına doğru evrilmeye daha müsait. Öntümündeki süreç Gagavuz yönetiminin kararlılığı, Batı'nın çüretkarlığı ve Moldova hükümetinin "büyük Avrupa ailesi" uğruna feda edileceklerinin artmasıyla silahlı çatışmalara evrilebilecek gibi duruyor.

DIPNOTLAR

- "В Гагаузии Попросили Молдавию Вернуть Русскому Статус Языка Межнационального Общания." TASS, https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/20594457?utm_source=yxnews&utm_medium=desktop&utm_referrer=https%3A%2F%2Fzen.ru%2Fnews%2Fsearch%3Ftext%3D
- Плугий, Дмитрий. "Молдавский Гамбит." Крымское Эхо, 4 Oct. 2024, ehoinfo/moldavskij-gambit.
- "Россия Молчать Не Будет. У НАТО Есть Свои Планы На Приднестровье И Гагаузию (Печат, Сербия)." Иносми, 19 Apr. 2024, inosmi.ru/20240419/gagauziya-268648337.html?utm_source=yxnews&utm_medium=desktop&utm_referrer=https%3A%2F%2Fzen.ru%2Fnews%2Fsearch%3Ftext%3D
- Cantr, Cristian. "Russian-Backed Paradiplomacy in the 'Near Abroad': Gagauzia, Moldova and the Rift Over European Integration." The Hague Journal of Diplomacy, vol. 10, no. 3, July 2015, pp. 261-84. <https://doi.org/10.1163/1871191X-12341315>.
- Christiana Holsapple (2020). *Bordering and Strategic Belonging in Gagauzia*. Journal of Borderlands Studies, DOI: 10.1080/08865655.2020.1828142
- 6 a.g.e
- Cornea, Sergiu. (2014). *Realities and Consequences of the Territorial Autonomy based on Ethnic Criteria: the Case of Gagauzia, the Republic of Moldova*. Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane. Vol.27, p.34-49.
- Плугий, Дмитрий. "Лапа НАТО: При Чем Тут Молдавия?" Крымское Эхо, 5 July 2024, ehoinfo/lapa-nato-pri-chem-tut-moldaviya.
- Плугий ("Лапа НАТО: При Чем Тут Молдавия?")
- Prina, F (2016) *Shrinking autonomy for Tatarstan and Gagauzia: the perils of flexible institutional design*. In: Nicolini, M., Palermo, Fand Milano, E. (eds.) *Law, Territory, and Conflict Resolution: Law as a Problem and Law as a Solution*. Series: *Studies in territorial and cultural diversity governance* (6). Brill: Leiden, pp. 244-269. ISBN 9789004311282
- IZ.RU. "Молдавия Передали Частицу Вечного Огня С Могилы Неизвестного Солдата." Известия, 9 May 2024, iz.ru/1694158/2024-05-09/moldaviya-peredali-chastitsu-vechnogo-ognia-s-mogily-neizvestnogo-soldata?utm_source=yxnews&utm_medium=desktop.

Putin ve Gagavuzya Başkanı Evgeniy Gutul

İRAN

16-23 Haziran

TUR PROGRAMINA DAHİL OLAN HİZMETLER

- .Uçak biletleri
- .4*-5* Otellerde konaklama
- .Otobüs ile transferler
- .Kahvaltı-Akşam yemeği
- .Profesyonel Rehberlik hizmeti
- .Tur boyunca sürpriz ikramlar
- .Zorunlu seyahat sigortası

€1850

Kayıt ve Bilgi için iletişim: +49 1511 8958982

ULUSAL GÖNÜLLÜLERİ AVRUPA TEMSİLCİLİĞİ

KÜBA

9 gün 8 gece

5-13 Aralık 2024

TUR PROGRAMINA DAHİL OLAN HİZMETLER

- .Uçak biletleri
- .4*-5* Otellerde konaklama
- .Otobüs ile transferler
- .Kahvaltı-Akşam yemeği
- .Profesyonel Rehberlik hizmeti
- .Tur boyunca sürpriz ikramlar
- .Zorunlu seyahat sigortası

€2990
başlayan fiyatlarla

Kayıt ve Bilgi için iletişim: +49 1511 8958982

ULUSAL GÖNÜLLÜLERİ AVRUPA TEMSİLCİLİĞİ